

*Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован,
Преподобни Јустин Ђелијски, Николај Амбрациумов,
Јован Кронштатски, Јован (Шаховској), Јевгениј Абдулајев, Саша Антонијевић*

фото репортажа

Прослава Божића у Епархији шумадијској

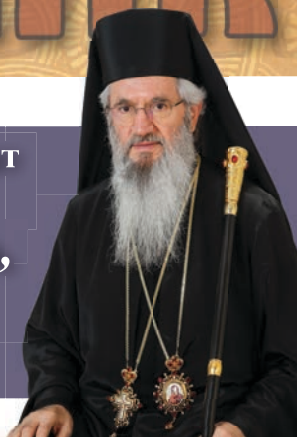

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ 277 Каленик

Архиепископ крагујевачки и Митрополит
шумадијски Господин Јован

*Свети Сава је наш просветитељ,
учитељ и духовни отац*

стр. 2

Преподобни Јустин Ћелијски
*Архијерејство
Светог Саве*

стр. 4

Николај Амбарцумов

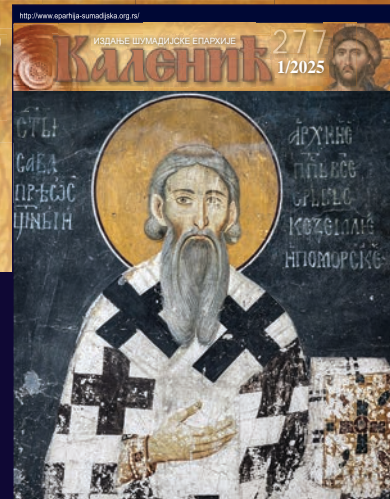
*Беседа на Ваведeње
Пресвете Богородице*

стр. 7

Јован Кронштатски, <i>Беседа на Сретење Господње</i>	9
Јован (Шаховској), <i>Психологија поста</i>	11
Јевгениј Абдулајев, <i>Две заступнице, Богородица и Рахиља</i>	16
Саша Антонијевић, <i>Англоамеричко бомбардовање српских градова 1944. године</i>	26
<i>Наш искрени заступник "у небеском весељу вечном"</i>	33
Атанасије (Бедниј), <i>Праобраз Васкрсења</i>	35
<i>Извор Свете Анастасије Узорешитељнице</i>	38
<i>Манастир Воронец</i>	39

*Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In Memoriam
Дечија страна*

Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован,
Преподобни Јустин Ћелијски, Николaј Амбарцумов,
Јован Кронштатски, Јован (Шаховској), Јевгениј Абдулајев, Саша Антонијевић

Излази са
благословом Његовог
високопреосвештенства
Архиепископа крагујевачког
и Митрополита шумадијског
Господина Јована

Година XLVI,
Број 1, (277), 2025.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, протојереј,
Лазар Марјановић, ђакон

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

СВЕТИ САВА ЈЕ НАШ ПРОСВЕТИТЕЉ, УЧИТЕЉ И ДУХОВНИ ОТАЦ

Литургијска беседа Његовог високопреосвеиштва Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Господина Јована у Саборној цркви Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу на Савиндан 2025. године Господње

Уиме Оца и Сина и Светога Духа! Браћо и сестре, нека нам је срећан и Богом благословен свесрпски празник и слава Светога Саве, кога данас прослављамо. Нека његове молитве, којима се непрестано моли Богу за нас, помогну да останемо на путу Христовом, на путу Светога Саве и на путу вере којом нас је привео Христу. Још у раним хришћанским временима један византијски цар је рекао: „Величина једног народа не мери се бројем тог народа, нити величином његове територије, већ тиме колико је тај народ изнедрио светитеља и угодника Божијих.“ Ако се по томе мери наш српски народ, заиста смо велики народ, јер потичемо од великих светитеља и угодника Божијих.

Ми смо велики народ јер имамо из своје средине читаву плејаду светитеља и угодника Божијих, не само оних које знамо, већ и многих које не знамо, а који још увек нису у календару наше Цркве. Један од њих је наш Свети Сава, просветитељ, учитељ и духовни отац. Свети Сава је несумњиво најзначајнија личност у српском народу. Он је први српски просветитељ, учитељ, први архиепископ и оснивач аутокефалне Српске православне цркве. У време када многи православни народи нису имали своје самосталне Цркве, српски народ је захваљујући Светом Сави добио аутокефалну Цркву. Ово нас подстиче да дубље размишљамо о личности Светога Саве.

Свети Сава, први аутокефални Архиепископ свих српских и поморских земаља, с правом се сматра јединственом личношћу српске историје. Његова делатност инспирише многе, од уметника до научника. Ипак, недовољно се наглашава Свети Сава као теолог и духовник. Његова просветитељска мисија била је нераскидиво повезана са Христом. Просветитељство Светога Саве није само обично образовање; оно је произашло из дубоког духовног просветљења Христом. Захваљујући томе, успео је да просвети и освети српски народ, подигаваши га на високу лествицу међу другим народима. У време Светог Саве сваки Србин је следио његов пример не само речима, већ и делима. Свети Сава је темељ српске цркве, државе и просвете. Немогуће је говорити о српској цркви, а да се не говори о Светом Сави. Он је творац духовне државе српског народа, док је његов отац Стефан Немања створио телесну др-

жаву. Школство у Србији такође дугује своје постојање Светом Сави. Без њега не би било ни српске школе, ни српског имена, ни српске ћирилице. Иако је ћирилица постојала пре њега, Свети Сава је обликовао и утврдио њену употребу.

На жалост, данас многи занемарују и стиде се ћирилице. Уместо да се поносимо својим писмом, често прихватимо туђе као лепше и боље. Свети Сава нам је оставио културну и духовну баштину којом се можемо поносити. Без Светог Саве, српски народ не би био оно што јесте. Он је наш духовни отац који је читав српски народ привео Христу. Ипак, Свети Сава није заменио Христа. Злонамерни понекад тврде да српски народ велича Светог Саву као да је он Христос, али то није истина. Свети Сава је увек упућивао народ ка Христу, охристовио српски народ и увео га у Цркву Бога живога.

Свети Сава без Христа не би био оно што јесте. Христом је постао просветитељ и учитељ. Христом је просвећивао и освећивао српски народ. Данас, када обележавамо осамсто педесет година од његовог рођења, треба да се запитамо да ли заиста разумемо Светог Саву. Да ли га разумемо као личност која је сав свој живот посветила Богу и народу? Да ли смо достојни његовог наслеђа?

Да ли разумемо данас Светог Саву? Али, треба исто да се запитамо, овакви какви јесмо, да ли и нас Свети Сава разуме. Свети Сава није обичан човек. Он је духоносац, он је духовник, он је Христов, и као што Христос разуме све наше падове и грехове, тако и Свети Сава разуме наше падове и грехе, браћо и сестре. Он чека и нада се да ћемо се поправити, и да ћемо се вратити на пут Христов.

А када се вратимо на пут Христов, ми смо, у ствари, на путу Светог Саве, јер његов пут није другачији пут, већ управо Христов пут. Одговор на ово питање постаће нам јасан ако, браћо и сестре, проверимо себе: да ли смо на путу Божијем или нисмо? Да ли смо на путу просвећивања, као појединци и као народ? И да ли смо,

браћо и сестре, или нисмо на том путу? А само два пута постоје, један који води ка добру, ка Царству Небеском, и други који води ка злу. То је избор човека. Неће ни Свети Сава да нас присиљава, па да каже: „Јоване, Петре, Милојка, иди мојим путем.“ Па не, то ни Христос није чинио. Ни Христос никога није присиљавао, већ је рекао: „Ако хоћеш да идеш за мном.“ То исто нама поручује и Свети Сава – „ако хоћеш“. Али ако идемо за њим, онда знамо куда идемо. Онда нећемо лутати, неће-

никада заборавити оно чему нас је учио и чему нас је научио Свети Сава.

Данас је важно, као и увек, да се чувамо заборава. Људи су данас, добрим делом, постали неосетљиви једни за друге, непажљиви једни према другима. Заборавили смо колика је дубина људског срца и колика је ширина људске душе. А ако то заборавимо, онда постајемо неосетљиви. Постајемо неосетљиви јер нас једностраност води у изолацију. Једностраност нас води у

искомплексираност. Постали смо искомплексирани, браћо и сестре. Бојимо се других. А зашто се човек боји другог? Зато што није на правом путу. Бојимо се других и често покушавамо да уплашимо неког својом „силом“, својим „знањем“ или „положајем“. Али тако често испадамо, усуђујем се рећи, и смешни. Свети Сава је својом христоликом слободом и својим знањем, мудрошћу и речитошћу, уз помоћ Христа, у много горим околностима него што су ове наше данас, из ничега знао да створи народ Божији, да створи Цркву и државу. А ми данас, иако даровани боголиком слободом, нисмо у стању, на жалост, ни да сачувамо оно што смо наследили. Но, хвала Богу, има још христоликих људи, има још светих у роду нашем. И верујем да ће се Бог, захваљујући њима, и Свети Сава, који се непрестано моли за нас, постарати да се сачувамо као народ Божији. Али, браћо и сестре, то неће бити могуће ако Светог Саву будемо гледали изван Христа, ако будемо бежали од нашег животног крста, од трпљења и љубави. Свети Сава је знао да загрли цео народ, али и све људе, као иконе Божије. Загрлио је сваког човека, без обзира на његову веру или боју коже. Тај загрљај подсећа на Христов загрљај, увек широм отворених руку. Човек који није у Божијем загрљају, биће у загрљају онога другог.

Свети Сава је српски народ, као духовни отац, накалемио на Христа, на Његову науку и на Његово Јеванђеље. Зато је српски народ издржао сва искушења. Све је могао да изгуби, али Христа и Светог Саву

мо скретати са правог пута. А ако не знамо, Свети Сава нам је прокрчио пут Христов, пут Цркве, пут Јеванђеља. Дакле, ако смо на његовом путу, ми смо сигурно на Христовом путу, јер нас је управо Свети Сава упутио на Христов пут. Кроз историју српског народа, која је дуготрајна, мукотрпна, али истрајна, док год смо ишли тим путем, били смо на путу који води ка Царству Небеском. То је онај пут на који нас Христос позива речима: „Иштите најпре Царства Божијег и правде Његове, а све ће вам се друго додати.“ Зато, браћо и сестре, не смемо

никада. Данас, када видимо немире у нашем народу, молимо се Светом Сави да се заузме за нас пред Богом. Немир никада не ствара мир, а човек који нема мира у себи никада не може бити испуњен.

Свети Сава се радује када српски народ чини добро, али плаче када не чини. Узмимо пример из „Небеске литургије“ Владике Николаја: Свети Сава пред Божијим престолом плаче јер народ скреће са пута Христовог. Али знамо да треба да се подигнемо и вратимо на пут истине. А истина је једна – Господ Бог!

Преподобни Јустин Ђелијски

АРХИЈЕРЕЈСТВО СВЕТОГА САВЕ

Из „Житија Светих за јануар“, Житије Преподобног и Богоносног оца нашег Саве, првог Архиепископа српског

Извесне манастирске потребе побудише преподобног Саву да опет путује к цару и патријарху, али не у Цариград већ у Никеју, пошто су и цар и патријарх били тамо, а Цариград је од 1204. године био у рукама Латина крсташа. Свети Сава је негде половином 1219. кренуо за Никеју у Малу Азију. Никеја је у то време била средиште готово целокупног политичког живота Грка.

Славна тиме што су у њој држани Први и Седми Васељенски Сабор, Никеја је много добила пресељењем цара и патријарха; за кратко време она је напредовала још више. У доба светог Саве то је био град широких улица с многобројним становништвом, високим градским бедемима и високим палатама. Тада је у Никеји царовао цар Теодор I Ласкар, зет свргнутог цара Алексија III; имао је за прву жену Ану, сестру Јевдокијину, те је према томе, био пашеног самодршцу Стефану, по првој му жени Јевдокији. Цар дочека Светог Саву са великом љубављу, јер је био много слушао о његовим подвизима у Светој Гори, а и као пријатеља.

Пошто је дуже време био царев гост и успешно свршио све манастирске послове, свети Сава се спремаше да крене натраг. Али, примивши Богом послани савет у срце своје, он одлучи да приступи остварењу своје заветне мисли; и рече себи и својим пратиоцима: „Сада је време да, с Божјом помоћу, остварим жељу срца мога о земљи отачаства мога. Да ли ће после овога бити такво време, да опет овамо дођем? Ко зна да ли ћемо бити живи?“ Положивши наду на Бога, он изађе пред цара са овом молбом: „Бог који жели спасење свима, па и нама, учини, те оцем мојим и нама би изагнана зловерна јерес из

земље људи наших, и православна вера расте и множи се. Но једно нам недостаје: немамо свога архиепископа да посвећује у нашој земљи и да учи у Господу. Тога ради веома молим доброту ваше кротости: нека твоје царско величанство нареди светом оцу васељенском патријарху, да једнога од братије који су са мном посвети за архиепископа земљи нашој, на освећење наше и на похвалу побожности ваше“. Цар одговори: „Радосне душе испунићу твоју молбу, али хоћу да видим брата кога си изабрао, да ли ће се допасти души мојој, јер тај треба да је врло достојан“. Свети на то рече: „Нека сви дођу преда те, па ће ти анђео твој казати кога ће изабрати Бог у души твојој“. И кад бише призвана сва братија хилендарска, који беху дошли са преподобним Савом, цар рече: „Оци моји а братија твоја сви су чесни и свети, али нисам врло уверен да је ико од њих достојан тако високог чина и апостолског престола. Тебе пак самог с Богом изабра душа моја, јер се живот твој, још од младости твоје, не сакри од нас“. А свети се одрицаше, говорећи: „Ни ја нисам дорастао до тога степена, нити сам га се удостојио начином живота“.

Цар извести патријарха о молби Светога, и поручи му да другога не удостоји таквог достојанства осим самог молиоца. Патријарх се веома обрадова царевом избору, јер и сам много љубљаше преподобнога. И одмах оде к цару, па цар и патријарх заједно говораху Светоме: „Не одричи се апостолског избора који учинисмо, јер од Бога Духом Светим имамо о теби извештај у срцу нашем. Прими и наш савет као добар и користан. Сада у почетку потребан је људима твојим добар у Богу помоћник са таквим чином; а у тебе је сада реч поуке спојена са влашћу, и све ће ти бити лако имајући Бога за помоћника. И шта је – спасти само себе испосничким самовањем? Ако пак у свету многе речју обратиш од заблуде Богу, урачунаће ти се у већу љубав к Богу“.

А преподобни, сав заробљен слатком љубављу према пустињском животу, избегаваше положаје као птица мреже, претпостављајући свему анђелски живот у пустињи, у посту, страдању и молитвеном тиховању. Љубављу за тим животом он раздираше душу своју, и он продужи упорно одбијати цара и патријарха. Цару најзад то додија, па му рече: „Ко нешто нема, а тражи то препирући се! Требало је да се покориш богоугодном савету многих, а не да се својом непокорношћу опиреш и остајеш при своме. Тражи који ће те посветити, а ми нисмо беспослени“. Рекавши то, цар се повуче.

Шта је ова смиреноумна и праведна душа, која је хвале и почести људске мрзела као хулу и бешчешће, могла чинити, видећи цареву огорчење и патријархову настојавање? Нуђен много од патријарха и свих високих царевих људи, он се покори царевом вољи и рече: „По својој вољи нека Бог изврши вашу свету заповест на нама грешнима“.

Обрадован тиме, цар нареди да се све што је потребно за посвећење архиепископа припреми из царске палате. И на празник Успенија Богоматере, године 1219, ва-

сељенски патријарх Мануил рукоположи преподобног Саву за архиепископа све Српске земље. Цар је са свима великашима присуствовао посвећењу, и узвикивао: „Достојан (=аксиос)!“ Достојност Савину је и сам Бог објавио: један од великаша виде како се при хиротонији изли на Саву небеска светлост, и обасја га, и учини га целим огњеним и светлостарним. По завршетку божанствене службе цар и сви великодостојници приђоше новом архијереју и примише од њега благослов. Благочестиви цар позва к себи у царске палате на обед патријарха, све епископе са свештенством и многе великаше; патријарх новог архиепископа српског посади поред себе као сапрестолника. Неисказано радостан због тога, цар приреди велико славље, и обдари великим даровима патријарха, епископе и свештенике, свакога по достојанству, тако да су се сви дивили превеликој царевој љубави према Светоме. Том приликом цар и убоге довољно обдари златом.

Ускоро затим свети Сава се стаде спремати за повратак у земљу свога отачаства. Но Бог му стави у срце мисао, о којој он много размишљао, мисао: измоли-

ти од цара и патријарха право да се архиепископи српски посвећују у својој земљи, због даљине пута у Никеју, због великих трошкова, због честих ратовања између западних и источних владара која могу омести путовање; и због тога да некад цареви или патријарси не би из нерасположења држали дуго упражњеним архиепископски престо српски. Размисливши добро о томе, свети Сава је желео да својој Цркви издејствује потпуну самосталност, те да ни у чему не зависи ни од Истока ни од Запада. Ради тога призвавши у помоћ Бога молитвама преподобног оца свог Симеона, он приступи цару говорећи: „Ако си, Богом побуђен, благоволео учинити нама савршену љубав, онда је доврши твојом царском заповешћу: да од блаженог и свесветог оца васељенског патријарха добијем благослов и заповест устима и руком, и писмено, да после овога наш архиепископ не долази овамо у царев град ради посвећења, него да се тамо посвети од својих епископа“.

Чувши ову неочекивану молбу, цар се измени у лицу. Она се не допаде ни патријарху, ни великашима, јер су желели да Српска црква буде потчињена васељенском престолу патријаршиском. Но с друге стране цар, због велике љубави коју имађаше према светом Сави, стиђаше се да му не испуни молбу, па с муком утишавши оне који негодоваху, учини Светоме по прошењу. Тада свети патријарх, умољен од цара, написа благослов – грамату, да више не долази из Српске земље у царев град кад хоће да посвете себи архиепис-

копа, него да тај архиепископ са сабором својих епископа то учини, или пак да се сами епископи сакупе и посвете себи архиепископа. Руком и устима патријарх и сви архиепископи, митрополити и епископи благословише новог архиепископа и благословише и оне који ће после њега бити, и заповести благословене, сваки својом руком потписавши, предадоше Светоме. Много дана патријарх примаше архиепископа Саву, и као новопосвећеног учаше га свима црквеним правилима. Пошто га обдари архијерејским жезлом и светим одежама, патријарх му уручи још једну грамату, и то овакву: „Ја Мануил, васељенски патријарх архиепископ Константинова града, новог Рима, у име Господа нашег Исуса Христа посветих Саву за архиепископа све Српске земље, и дадох му у Богу власт: да по свој његовој области црквеној посвећује епископе, свештенике и ђаконе; да разрешује и везује кривице сагрешења људских; и да све учи и крштава у име Оца и Сина и Светога Духа; и нека сви православни хришћани слушају њега као и мене самог“.

Опростивши се са светим патријархом, многоструко и драгоцену обдарен од њега божанственим почастима,

архиепископ Сава оде к цару да се опрости с њим. Цар га с љубављу дочека и, молећи од њега благослов, рече му: „Све молбе твоје испуних, оче; молим твоју светост, да нам будеш молитвеник у молитвама својим ка Господу. Нека праћен Богом добро стигнеш к својима, па нас потом извести о своме здрављу“. Цар му даде што му је за пут потребно, и уз то много злата, које он одбијаше. На то му цар рече: „Прими ово, да као новопостављени архијереј дајеш путем онима који просе од тебе; и моли се за нас“. Тако се свети отац наш Сава удостоји апостолског чина, и издејствова Српској цркви самосталност.

Он морем отпутова у Свету Гору. Када се тамо рашчу за његов долазак, повреше к њему у Хилендар оци из пустињских гора, из пећина, из каменитих увала, повреше радосни и тужни: радосни, што ће се видети са њим и добити благослов од њега; тужни, што ће их он морати оставити, он – њихов добри хранилац у Богу, сапосник и саподвижник, који је још од детињства одрастао са њима у пустињи. Свети архиепископ их све милостиво утеши речима и обдари по требама, молећи их да му својим молитвама к Богу буду помоћници. А прот и остали игумани великих и малих манастира призваху редом светог архиепископа да служи и посвећује им свештенике, ђаконе и чтеце. Тако свети подвижник последњи пут обиђе све манастире и поклони се свима црквама, помоливши се у свима светим црквама за себе и за благоверног цара и за цео свет. И пошто проту и игуманима и свима даде целив у Господу, врати се у Хилендар. Ту насамо поучи игумана да свима потчињенима сам буде образац сваке врлине, а братију опет – да у свему слушају игумана са страхом Божјим. И давши свима мир, благослов и целив у Господу, он крену за Србију, узевши са собом неке одабране монахе, са намером да их у Србији посвети за епископе.

(...)

По доласку свом у Србију као архиепископ, свети Сава обавести прво свог брата самодршца Стефана шта је учинио у Nikeји и шта намерава сада чинити и како мисли да изведе организацију Цркве. После тога он оде у свету лавру Студеницу, да се поклони гробу свога љубљеног и светог оца, и да му захвали за помоћ коју му је он стално указивао. Дошавши у свету Лавру, он са многим сузама љубави изљуби свету цркву и мироточиви гроб свог светог оца, захваљујући свом светом оцу за сва добра која му непрекидно чини. Свети Сава одмах приступи спровођењу организације Српске цркве. У договору са братом Стефаном, властелом, свештенством и народом, он по географским целинама подели земљу на епархије, епархије на протопопијате, а протопопијате на црквене општине. Најбоље од својих ученика постави и посвети за епископе, а најбоље свештенике за протопопе. Издржавање епископија обезбеди са самодршцем Стефаном на тај начин, што свакој епископији дадоше доста велика властелинства. У исти мах он прописа уједно и уредбе о реду и раду у тим властелинствима, и особито, о односу епископа према становништву тих властелинстава. Сем тога, свака епископија доби по један аутентичан препис Номоканона (=Крмчије) и свих осталих потребних црквених књига, и свети Сава нареди да се у свакој епархији преписи црквених књига имају вршити само из тих епископских примерака. Тиме је спречено кварење црквених текстова које се неминовно дешава сталним преписивањем са преписа, а не са оригиналног текста.

СВЕТИ АТАНАСИЈЕ ВЕЛИКИ ХИМНОГРАФИЈА

Претрпео си гоњења и патње поднео, богоречити и преподобни Атанасије, све док Аријеву безбожну лаж ниси прогнао, и стадо твоје од кривоверја спасао, и православно утврдио догмате о Јединосущном са Оцем, Сина и Духа, свештениче свеблажени.

Сјајем проповеди све у тами си просветио и сваку лаж си одагнао, али си због вере као прави пастир Атанасије и веома пропатио, и постао преславни као непоколебива грађевина у Христовој цркви, зато окупљени тебе радосним песмама славио.

Трпљењем си богонадахнути сваку врлину научио, и рукоположен си помазањем Духом Светим, тако си прави свештенослужитељ и прави пастир постао, и бранитељ вере, зато сва црква слави твој спомен, службе тебе и Спаситеља прослављајући.

(Вечерње, стихире на Господи возвах, глас четврти)

Приносећи похвалу Атанасију, као да хвалим врлину и Богу приносим посебну похвалу, јер је од њега људима дат овај свети, као дар похвалних врлина, и он је постао њихов живи лик и печат.

Био си пун богопознања и заблистао си, блажени, јаче од сунца животом анђелским, оче преподобни, превазишао си моћи наших похвала, али прими оче ову, мада и недостојну похвалу.

По дугу састављамо ову песму у твоју славу и твој спомен, зато нас не лиши Атанасије твојих узвишених и достојних песама, него те молимо да нам дарујеш опроштај и преко тебе изобилну благодат Духа.

Као млад си телесне прохтеве умртно, и у младости својој си стекао примерну мудрост стараца, Атанасије блажени, а жељом за Премудрошћу си сва своја чула руководио.

(Канон, песма прва, глас осми)

Животом си заблистао као муња, а твоја наука се разлегла оче свима као гром, и као сунце обасјава са небеса, јер си имао са висине надахнуће истине, зато твој гроб светли као заступник твога спомена и незаборава, Атанасије.

Трисунчаном светлошћу и трисјајним блистањем си сада обасјан, и постао си твојим певачима као светла зора, и као огледало са висине шаљеш зраке сунчане, и због тебе, блажени, опроштај, мада то велико и посебно ми недостојни молимо.

Певајући молимо те усрдно: моли се за цркву и крстом даруј победу владарима и народу, а православној вери силу над противницима и јересима, нама спасење, и целом свету мир, због твога празника Атанасије.

(Канон, песма девета, глас осми)

Николај Амбарцумов

ТРИ СВЕТИТЕЉА КАО ОБРАЗАЦ ЈЕДИНСТВА

Данас вршимо празничну службу у част тројице великих светитеља и учитеља Цркве: Светог Василија Великог, Светог Григорија Богослова и Светог Јована Златоустог. Код сваког од ових светих постоје одвојени дани у којима се прослављају, али данас их спомињемо заједно, као Света три јерарха, и то није случајно.

Историја данашњег празника потиче од XI века, када су међу верницима постојали ватрени спорови о томе ко је од тројице светих више од других угодио Богу. Али светитељи, који су сав свој живот положили на успостављање мира у Цркви, сами су поставили границу овој подели. Јавили су се благочестивом Митрополиту Јовану Евхаитском и заповедили да саопшти народу да су сва тројица по части једнаки пред Богом. У знак овог чудесног јављања и у знак окончања спорова 1084. године био је установљен један заједнички празник тројице васељенских светитеља.

Браћо и сестре, ова историја подсећа нас на озбиљну болест од које болује цело човечанство. То је опака болест подела, увреда, сваковрсних спорова. Ми је не називамо случајно именом болести. Болест – то је ненормално, неправилно стање или нашег тела, или наше душе. За време болести у нама се дешава нешто што није онако како би требало да буде. Нема никакве сумње да није нормална разједињеност, настојање да се одвојимо, осамосталимо од ближњих, а тим више да неприја-

тељујемо са њима. То је не само погрешно, него чак и разорно настојање. Понекад сами нисмо свесни овога, али тако јесте. Треба само видети ову болест, доведену до свог апсолутног логичког краја, и све постаје јасно. Замислимо свет, где сви људи живе одвојени једни од других, где свако мисли и брине се само о себи и свако се потчињава само својој властитој вољи. Заиста је то слика последњих времена. Слика је страшна, и ми схватамо да такав свет није потребан никоме. Тим пре није потребан нама, хришћанима. Јер је јединство један од главних циљева нашег живота. Јединство једних са другима и са Богом.

Али, на наше велико жаљење, увек ће међу људима бити подела и спорова. У овом привременом свету можемо се само донекле приближити идеалу јединства. Можемо се само учити да се односимо према ближњима онако како се односимо према себи. Али настаје питање, ако нема довољно истинског јединства у овом свету, шта нам је чинити? Одговор се налази у труду и подвизима тројице светитеља, које данас спомињемо. Знамо историју њихових живота: сва тројица потичу из најбољих продица, са блиставим образовањем и непревазиђеним талентима. Сваки од њих могао је бити међу првим људима империје. Могли су се побринути о себи, направити каријеру, зарадити иметак, стећи славу. Али су сва тројица све то одбацили ради љубави према Богу и људима. Заборавили су на себе, водили су строг аскетски живот, све своје снаге и таленте усмерили су на борбу са јересима, на очување чистоте православне вере и успостављање мира у Цркви. Упознавши се с њиховим животом и трудом, почињемо схватати да јединство није било апсолутни циљ за светитеље. Не, они су веома јасно схватили да није довољно просто уједињавање хришћана, да не опстаје ниједан савез верујућих, ако не буде заснован на истинском поштовању Бога, на правилном исповедању Свете Тројице. Зато се свети нису бојали да се боре са јеретизмом, када су ови покушавали да изврну и искриве православно исповедање. У исто време нису стављали додатне препреке на путу сједињења хришћана. Свети Василије Велики у једном од својих писама говори да „они који истинито и искрено раде за Господа морају томе додавати старање, како би опет довели до јединства Цркве, и до превладавања таквих вишеструких подела међу собом”. Овим речима се светитељ обраћа презвитерима Цркве, како би они практично као главни циљ свог служења поставили питање о помирењу верујућих међу собом. Уз помоћ Божију, светитељи су успели да сачувају многе и ослабе лавину подела у Цркви.

Нама су васељенски учитељи образ јединства. У стихрама данашње службе постоји мноштво поређења тројице светитеља са Светом Тројицом, зато што су они, колико је то могуће за човека, у свом животу оваплотили Божанствено јединство. Цео свој живот до краја су предали на служење Богу и људима. Ево правог лека за наше болести. Болести, које су и данас присутне у Цркви. Како је много маловажних питања која раздељују православне међу собом. Питања, која често далеко стоје од питања најглавнијег за нас – спасења душа наших. Спорови о црквеном календару, о богослужбеном

језику и о многим другом су, наравно, важни, али они никада не могу да стоје спрам јединства. Јединства, за које су се тако тешко борили данас споменути свети-тељи, и не само они. Јединство, за које се молио Господ наш Исус Христос: „Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у мени, и ја у Теби, да и они у нама једно буду” (Јн. 17, 21). Ово јединство хоће Бог, ово су хтели свети оци и учитељи Цркве, Свети Василије Велики, Свети Григорије Богослов и Свети Јован Златоусти, и сви свети.

То је онај лек, који су нам они дали – одвојити главно од другостепеног и свим снагама супротстављати се раздвајању. Јер, ако ми, који верујемо у Једног Бога у Тројци прослављаног, будемо непријатељевали и окретали се један од другог, тим пре због ситуација, онда шта да очекујемо од оних спољашњих, од људи овога света?

Овог часа особито треба да се замислимо какви су нам приоритети, шта стављамо изнад свега у нашој вери? Свети Василије Велики, Свети Григорије Богослов и Свети Јован Златоусти говоре нам да на чело вере

треба ставити Бога и правилно исповедање Свете Тројце. И ако нећемо да раздиремо Тело Христово, онда нека буде и код нас с вама „у главном – јединство, у спорном – слобода, у свему – љубав” (ауторство ове изреке се приписује блаженом Августину). Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

ЦРКВЕНЕ ПЕСМЕ НА СРЕТЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Украси твој двор Сионе да примиш Христа Цара, и поклони се Марији као небеским дверима, јер је она као херувимски престо, она носи Цара славе, она је светли облак и Дјева, јер носи на рукама Сина који је пре звезде Данице; њега прима Симеон на своје руке, и проповеда народу, да је то Господар живота и смрти и да је то Спаситељ целог света.

Син који је пре свих векова из Оца заблистао, у времену је из девичанског крила дошао; Њега носи у храм неискусобрачна Мати, а Он је на Гори Синају Закон установио; Он се наредби Закона повинуо, и донет је светоме и праведном страцу, да види обећаног Христа Господа; Њега Симеон прима на своје руке и кличе радосно: ово је Бог исте суштине са Оцем, и он је Избавитељ душа наших Онога кога на огњеним кочијама носе херувими, и о коме у песмама певају серафими, њега на рукама носи Богородица Марија, а Он се неискусобрачно из ње оваплотио, па испуњава уредбу Закона и Законодавца, и Он који живот носи ношен је на рукама старог јереја, који моли да га разреши од живота и говори: сада ме отпусти Владико да јавим Адаму да сам видео Бого-Дете као неизмењеног превечног Бога и Спаситеља целог света.

(Велико вечерње, стиховње стихире, глас седми)

Богородица је узвикнула: Радуј се Симеоне познаваче неизрецивих тајни, о чему ти је одавно јавио Свети Дух, зато прими на руке као Детенце Христа, Божију-Реч, и узвикни му: све је пуно похвале теби.

Са радошћу прими Симеоне Христа у дечијем узрасту, јер си се на њега уздао, јер он је Израилу од Бога утеха, он је Творац Закона и Владика, јер он извршава одредбу Закона, па му кличи: све је пуно похвале теби.

Видећи Симеон беспочетнога Бога-Реч како га телесног носи Дјева као на херувимском престолу, а он је Узрочник свега што постоји, па му се зачудио као Детету и узвикнуо: све је пуно похвале теби.

(Канон, песма четврта, глас трећи)

Испуњавајући Закон из Светог Писма, сада се Човекољубац у цркву доноси, и њега прима у старачке руке старац Симеон, па кличе: сада ме отпусти ка оном блаженству, јер сам те данас видео у смртно тело одевеног, мада си Господар живота, ти и над смрћу владаш.

Постао си Господе светлост за просвећење народима, а седиш на лакој облаку као Сунце правде, и испуњавај сенку Закона и почетак си избављења новом благодаћу, зато видевши тебе Симеон узвикну: ослободи ме од трулежи, јер сам те данас угледао.

Божанством се ниси одвојио од недара твога Родитеља, када си одлучио да се оваплотиш, и у наручју Увекдеве си држан, и био си предан у руке Симеона Богопримца, мада ти својом руком све држиш, па је старац радосно узвикнуо: сада отпусти у миру мене, слугу твога, јер сам те видео Господе.

(Јутрење, хвалитне стихире, глас четврти)

Свети праведни Јован Кронштатски

БЕСЕДА НА СРЕТЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

„Сад отпушташ у миру слугу својега, Господе, по речи својој” (Лк. 2, 29)

Када је оваплоћеном Сину Божијем, којим све би, дошло време да се јави на земљи, тада су, Провиђењем Божијим, припремљени неки изабрани међу људима да сусретну Његово чудесно свеспасоносно појављивање, и објаве га свету – и најпре су витлејемски пастири бесловесних стада, упознати о овоме од анђела небеских, који посведочише гласно Божанство и човечанство рођеног Христа; потом – испуњен Духом Светим старац свештеник Симеон, којем беше обећано од Бога да неће умрети до оног часа док не угледа Христа Господа. Ово Симеоново сreteње и празнује сваке године Света Православна Црква, а песму о његовом сусрету са Спаситељем света свакодневно понавља на вечерњем богослужењу. Сви је добро знате. Она почиње речима: *Сад отпушташ у миру слугу својега, Господе, по речи својој.*

Праведни старац благословио је Богомладенца и Мајку Његову, и рекао јој: *Гле, Овај лежи да многе обори и подигне у Израљу, и да буде знак против кога ће се говорити. А и теби самој пробоиће мач души, да се открију помисли многих срца* (Лк. 2, 34–35). Ево какав догађај сваке године спомиње и празнује Света Црква на поуку и спасење наше.

Чему нас учи празник Сreteња Господњег? Пре свега истини да је *Бог веран у свим речима* и обећањима својим (Пс. 144, 13). Он је обећао још Адаму и Еви, свеопште палим у рају прародитељима нашим, да ће им послати

на земљу Спаситеља и свему роду људском, управо благословено *Семе Жене*, које ће *сатрти главу змије* човекоубице, што се и испунило, испуњава се свакодневно и испуњаваће се до самом окончања света, докле год се буду рађали и живели на земљи људи верни и верујући у Бога и Христа Његовог, јер кроз њих Он, Христос, гази и сатире главу змије. Такви су били патријарси, праоци, пророци, апостоли, светитељи, мученици, преподобни и праведни и сви свети, такви постоје и сада међу правовернима, који побеђују древну змију, која *заводи целу васељену* (Откр. 12, 9).

Друго, празник Сreteња научиће нас томе да Господ иде у сусрет само онима који чине правду, или гладнима и жеднима истине – као што је старац Симеон – зато што је Он дошао на земљу ради тога *да би испунио сваку правду* (Мт. 3, 15) Божију и да би нас научио да творимо правду и да би нас избавио од сваке неправде, од сваког безакоња и даровао нам покајање са спасоносним плодовима.

Господ се препустио и починуо на рукама Праведног Симеона, а на рукама грешног човека Он се не би предао и не би могао на њима да буде ношен; *јер какво је општење правде са безакоњем, светлости са тамом, Христа са Велијаром* (2Кор. 6, 15)? Тако и сада Христос не може обитавати у срцу и телу човека потчињеног греху и страстима, и ако хоћемо да имамо у срцима својим Христа, морамо се покајати и омрзнути грех, заволевши правду и врлину.

Свечаних сreteња или сусрета Христа Бога, осим Симеоновог, било је још неколико за Христовог живота на

земљи. Тако су га сусрели магови, источни мудраци са даровима – златом, тамјаном и смирном; сусрео га је код реке Јордан и громогласно објавио Свети Јован Претеча, који је крстио безгрешног Владика твари, осветивши воде за нас крштењем својим; сусрео га је свечано приликом уласка у Јерусалим са лишћем и гранама јеврејски народ, уз певање: *благословен који долази у име Господње* (Мт. 21, 9). Сусретао је Христос Бог свете жене мироносице после свог васкрсења из мртвих: *и гле, Исус срете их, говорећи: радујте се* (Мт. 28, 9); срете на путу двојицу ученика, који су ишли за Емаус и иђаше с њима до насеља. Сусрећемо га свакодневно за време Литургије и ми, када се на њеном крају појављују на отвореним царским дверима Свете Тајне Тела и Крви Христове, и хор пева: *благословен који долази у име Господње, Бог је Господ, и јави нам се.*

Осим тога, код верујућих хришћана који живе благочестиво, свакодневно бивају унутрашња, тајна сreteња, то јест сусрети Господа у душама за време молитве, тајни или јавни, приликом усрдног покајања, када покајаној души тајно прилази Христос и теши је, очински је грли, измирује се са њом, весели се у њој, особито при искреном причешћу Светим Христовим Тајнама Тела и Крви Његових. Али бива и жалостан, плачан растанак човека са Христом када хришћанска душа упада у вољне или невољне грехове, на пример, у скрнавне, неверне, лукаве, хульне помисли, или у гордост, самољубље, неверовање јеванђељској истини, када у неверовању одбацује Бога и сасвим одступа од Њега, хули га, како се то збило са богохулником грофом Толстојем и многобројним његовим следбеницима. На њима се збило пророштво Симеона Богопримца, који је изрекао Пресветој Девци знамените речи: *Гле, Овај лежи да многе обори и подигне у Израљу*; у односу на пад њихов збило се и устајање неких од њих, али не Толстоја. Али то је пре свега речено о тадашњим књижевницима, фарисејима и садукејима, а затим и о садашњим лажно ученима, који се називају хришћанима. Христос је за Толстоја постао камен спотицања.

Даље, сваки пут бива жалостан, незамислив растанак наш са Богом приликом пада у разне грехове: блуд, прљубу, злобу, завист, неуздражање, пијанство, непокоравање, својевољу, разузданост, изругивање и говорење бестидних речи; користољубље и среброљубље, и у разне друге грехове; и ако човек умире у гресима непокајано, он се заувек раздваја са Христом и спаја са ђаволом, којем се уподобљавао и коначно уподобио у животу, и наследиће подједнак с њим удео – вечну муку.

Последње сreteње Господа биће у другом и страшном Његовом доласку, када ће доћи у страшној слави својој и Оца Небеског са свим анђелским силама: *и угледаће га свако око, и они који га прободоше, и заплакаће због Њега сва племена земаљска* (Откр. 1, 7).

Свети апостол Павле је писао Солуњанима: „Јер ће сам Господ са заповешћу, гласом арханђела и са трубом Божијом, сићи с неба, и прво ће мртви у Христу васкрснути; а потом ми живи који останемо бићемо заједно с њима узнесени на облацима у сreteње Господу у ваздуху, и тако ћемо свагда са Господом бити” (1 Сол. 4, 16–17).

Сретнимо Господа овде, на земљи, док смо живи, у покајању и врлини душама чистим и неоскрнављеним, пребивајући у узајамној љубави и чињењу сваке правде, како бисмо га и у време другог доласка сусрели у радости и настанили се у векове у Царству Његовом. Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

БОГОСЛУЖБЕНЕ ХИМНЕ АРХИЂАКОНУ СТЕФАНУ

Благодаћу Духа просветио си душу, и изгледом си личио на ангела Стефана, јер си унутрашњост твога тела просветлио, и обасјаног душом су те видели, због тога си добио да видиш Светлост небесима теби отвореним, јер си почетак и похвала мученика.

Камење на тебе бацано постало ти је као степенице и лествица за улазак у небеса; на њима си ушао и видео си Господа како стоји са десне стране Оца, и теби је истоменисти венац пружио, живоносном десницом; у његовој близини и пред њиме стојиш као добар проповедник и као вођа страдалника.

Обасјан знацима и чудесима, ти си науку и саборишта безбожних уништио, али си од њих убијен каменовањем; за своје убице си се молио да им буде опрштено, попут гласа Спаситељевог, и њему си у руке твоју душу предао, Свети Стефана.

(Вечерње, стихире на Господи возвах, глас 4)

За праву веру си, Стефана, као Христов војник са богоубицама заратио, и у његову непобедиву силу се оденуо, и сво зло противљење највећих безаконика си изобличио.

Загрејан угледањем на љубав Христову, на подвиг се скинуо, и као првомученик се свете вере и Духа испунио, а божанску науку и проповед је свима рибарима објавио.

Као прави проповедник скривених тајни и Божанског живота, на све садашње је заборавио, и делима је свима јасно као првомученик победоносну Истину показао Владико, и смрт је пожелео.

(Канон, трећа песма, глас 5)

Апостоле Христов и први од ђакона, мудри првомучениче, ти си на врху мученика, и све си крајеве света твојим страдањем освештао, а душе људи си чудесима просветлио, зато избави све који тебе славе, од сваке невоље, свехвални Стефана.

(Јутрење, седален, глас 1)

Постао си први међу ђаконима и први и међу мученицима, Свети Стефана; пут си био светима и многе си мученике привео Господу, зато се теби небо отворило и Бог се теби јавио; њега моли да се спасу душе наше.

Оденуо си се у светост, блажени Стефана, првомучениче и првођаконе, заједничаре са ангелима, зато нас заступај и моли се за нас безгрешноме Спаситељу Господу.

Достојно похвалимо првомученика и храброга Христовог угодника Стефана првођакона, јер он стојећи међу безаконцима, видео је Сина са десне стране Оца.

(Јутрење, самогласне стихире, глас 2)

Дивни Стефан је почетак мученика, пун благодати и силе, и чини велике знаке и чудеса међу људима; од безаконика је камењем убијен, али се обасјао као ангел, и гледа славу твоју Разапети за нас, са десне стране силе; Духом благодати је на небеса дигнут, и тако се међу радосне војске ангела настанио, па се моли за спасење душа наших.

(Јутрење, глас 4)

Јован (Шаховској), Архиепископ Сан-Францискански

ПСИХОЛОГИЈА ПОСТА

Пост је успостављање нових вредности човекове личности. Уосталом, мало је рећи нових, треба рећи: најсавршенијих. Све ниско пред Богом постаје ниско и за човека. Све високо пред Богом чини се високим и за човека. Није тешко видети да човек истрајава, улази у тон, у разум, у дух неког узвишеног живота, који још савршено не достиже. Улазећи у тон, разум, философију узвишеног живота, он га достиже све више и више. Не

можемо спознати океан божанственог живота не улазећи у њега. У овоме се суштински разликује истински религиозна мудрост од апстрактне философије. Не можемо мењати срце и унутрашње стремљење духа уз пажљиво изучавање Хегела, Фихтеа, Канта, Шопенхауера. Можете прекрасно изучити и запамтити све философске системе света, остајући у вашем пређашњем животу. На периферији ваше свести интелекта запечатиће се ови системи и размишљања међусобно веома противречних философа, не дотичући дубине живота вашег срца, ваше савести. Ови системи и размишљања ући ће у сећање и склизнути у исту апстрактну област из које су дошли. Човек остаје сам са собом, ма какав систем, одећу људске мисли на себе одевао. Одећа не мења његову суштину. Ова одећа, то јест свака апстрактно-философска мисао неће од човека захтевати више од оног од чега се састоји његова суштину. Али сасвим је другачија област религиозног познања. Овде је свака апстрактност тек мали део пуноте познања и познаје се као слабо одражавање његове периферије.

Суштина познања је нови живот, нови пут воље, нови свет бића, нови човек. Све то је ново, божанствено. Оно је укореењено у бесмртности. Оно постоји ради тога да бисмо га тражили, да бисмо га нашли, порадили над њим, надахнули њиме сав свој живот... Овде почиње тајна другог и последњег рађања човека.

У нерелигиозном животу све време иштемo нови живот. Привид новог и неко мучење због њега прате нас свуда и у овом свету. Стално нас подстиче на нешто ново, хтели га ми или не. Нова година, нови дан, нови час, нови тренутак, нови излазак, нови месец, ново пролеће, ново лишће. Увек нова и нова одећа, увек нове вести (новости), за којима јури човечанство, новине, које привлаче пажњу и интересовање у свим областима књижевности, технике и моде. Ми живимо и цео наш свет живи у некаквом кружењу новог.

Сувишно је говорити да нас то ново, све време тражено и све време налажено, никако не засићује, не задовољава. Гутамо га као ваздух, као пару, то ново у свим областима живота и културе, али наше срце, наш дух остају гладни, незасити, чак све више раздражљиви и узрујани непрестаним неуспехом и незадовољством у тражењу новог. Истраживачи новог и новина не схватају да осећање које влада њима јесте, у суштини, религиозно осећање. Њега не можемо задовољити новим часописом, новим романом, новом политичком теоријом, новим стотинама или хиљадама долара. То је дубоко осећање. Потиче из последњих дубина човекових и задовољава се само кроз дубине.

Само онај човек који се родио новим рођењем духа у свету истинских и вечних вредности, налази истински спокој. Спокој срца, мир духа, истински живот. Ново рођење више није сурогат новог, него његова суштина и истина. Ово аутентично ново, које заувек оставља човека у остваривању доживљавања ове новине као непрестане пуноте бивствовања.

Истинска новина је непрестано неисцрпно добро које долази од учествовања у истинитом Бићу. Лажна новина је душевна шуга. Човек раздражује све време већ раздражену периферију своје свести, своје психе. Материјалне вредности, којима душа жели да се засити, само раздражују и пустоше душу. Свраб душевног и телесног незадовољства мучи човека у свим областима живота, у свим његовим кутовима и подземљима. Ма где човек јурио у свој стари свет ради задовољења своје душе и свог тела, у ма какве материјалне или псеудо-идеалистичке сфере старог света да залази, одасвуд његово срце, његов дух (дакле, он сам) доспева у незадовољство, често у пометњу, униније, очајање.

Истина живота се не налази ни у чему новом. Све називи ново су старе прње душе, познате јој одавно. Ново је увек исти лавиринт бескрајних старих, на нови начин обнављаних доживљаја. Излаз је само један из овог зачараног круга старих доживљаја, новина, виђења, старе логике, старих Еуклидових истина: Христос. Ево где је откриће новог света. Савршено новог, који не личи ни на шта старо. Ново није за час, за годину, већ за све године; оно које засићује срце до краја.

Овде смо дошли до озбиљног разумевања поста, смисла пошћења, као уздржавања, уздржавања себе од неистинитих или невечних вредности; од неистинитих или невечних односа. Неистинита вредност је вредност привидна, створена тек болешћу душе или незаситом потребом тела.

Невечна вредност је вредност само ради земље на тренутак (земаљска храна, сан итд.). Ова вредност, безгрешна сама по себи, постаје лажна, када се приказује људима као вечна, последња вредност човека, то јест када замењује човеку циљ живота.

Пост, у својој идеји и истинском духу, отреса са човека све нетачно, привидно и све сувишно што се претворило у нешто самодовољно за човека и што је затрпало камењем улаз у истинско.

Земаљско се не противи се небеском, већ се хармонично слаже са њим. Нечистота за хришћанску свест није у материјалној природи као таквој, већ у нарушавању истинског саодноса између небеског и земаљског, духовног и материјалног, у унутрашњем, срдачном животу човека. Нечистота је увек излазак, испадање из воље Божије, која успоставља истинску хармонију живота света. Нечистота је нарушававање заповести, непослушање, супротстављање Богу, Његовој замисли о свету и човеку.

Чистоме је све чисто (Тит. 1, 15), јер је чист, то јест укоренен у Божијој вољи и правди, човек који је ни у чему не нарушава, поступа увек на чист начин, законит, богооткривен и за њега, уистину, све у свету духовном и материјалном бива чисто и несаблажњиво.

Нечист, то јест самовољан, егоцентричан човек (или дух), који лута својом вољом (као јеванђељски блудни

син) изван хармоничног Очевог живота, нарушава Његову вољу, пребива у својој нечистоти, у својој заблуделости, у свом нарушавању истинских животних односа. Тада се све за њега чини огреховљеним, јер је центар његовог бивствовања и човечности изван Бога.

Пост је налажење мудрости, законитости и чистоте односа према свему, кроз повратак чистом извору живота Богу и послушности Његовој речи.

Пост је уздржање; осмишљено и доследно уздржање од свега неистинитог и невечног. Али пост није само одречно уздржање; он је и позитиван приступ истини, окус истинског живота.

Уздржање није центар поста. Центар поста је управо окушање истина воље Божије, богоустановљене животне хармоније ствари. Пост је свецело послушање Богу. Цаломудрије света.

Окушање посне хране и неокушање мрсне није само одбијање једне врсте физичке хране и окушање њене друге врсте... Неокушање и окушање пролазе кроз сву дубину човековог живота, дотичући се његових основа.

Пост је одбијање окушања људским срцем и разумом свега неистинитог и невечног. Свецела устремљеност ка окушању вечног и истинитог.

Попут деце, људи понекад наивно мисле да у посту морају да једу само оно што не воле (све неукусно) и одустају од свега омиљеног (укусног). То је, наравно, дечија концепција поста. У њој постоји удео истине, али она не пружа исконско уздржање.

Није лоше упражњавати своју вољу у кушању свега неукусног и неокушању свега укусног. Али то је само споља постављени задатак, само замишљено вежбања воље. И укусно се у посту може окушати... Чак Василије Велики говори да испосници особито оштро опажају укус и укусност чак и најпростије хране, тако да је овде ствар у нечем дубљем.

Посно окушање хране, на пример, увек бива захвално благодарење. То је оно узимање хране уочи, за време и након којег човек у своме срцу искрено

благодари Богу за дар хране. Посна је свака храна која постаје некаква одскачна даска срца према небу и Богу. И мрсна је свака храна, чак и сува, поједена без овог осећања срдачне благодарности Богу, даваоцу сваког добра... Благословен је брак где супружници постављају у центар свог заједничког и брачног живота Бога и испуњавање Његове воље. Такође је благословено и причасно Светом Писму свако људско земаљско дело, које открива и благовести Бога. Свака реч која говори истину, свако дело које пројављује смирење, кротост, добронамерност човечијег срца.

Пост је појава дубоко позитивна, светло-активна. Због тога Господ заповеда онима који посте да не помрачују лице своје, него да помажу главу и умију лице своје. Пост је весеље, радост духа, тријумф вечности над пролазним, победа правде над лажи, љубави над мржњом, светлости над тамом. Пост је цвет живота,

најбоља човекова песма у свету: песма која прелази у пасхално песмопевање.

Потпуно је неприродно после овога казати да скроман однос према животу јесте однос плитак, сужен, материјалистички, човекомрзачки или животињски однос. Несхватање поста и уздржања јесте несхватање своје безобличности – да смо без лика Божијег у себи. Несхватање посног, уског пута срца у Царство Божије јесте и несхватање своје дубине и ширине у Богу.

Атлетичар зна да уколико за десет минута пре надметања поједе обед од пет таџира, његова ствар је пропала. То знају уметници-певачи уочи свог концерта. Али то веома мало ко зна од оних који се моле Богу. Они често мисле да молитвено дисање њихових срца не зависи од својства и количине њихове хране. Они мисле да њихови најбољи доживљаји и религиозно уздизање не стоје у зависности од засићености њихових желудаца и степена задовољства њихове колебљиве и сластољубиве плоти. Али људи искусни у духовном делу знају веома добро да постоји непосредна зависност сејања у духу и сејања у телу (Гал. 6, 8).

Они који сеју у телу не после, већ истог часа показују у неком смислу пропадање; они који сеју у духу показују не потом, већ истог часа вечни живот, у виду истанчаности духовног слуха и вида, изоштреног опажања духовних истина, бољег слушања Божијих заповести, најтачнијег разумевања своје душе и душа других људи, олакшање усрдне молитве, дотицање небеске смирености и мира Христовог, толико пожељног за свако срце.

Пост није само напрезање душе, како би све постало неукусно... Пост, то је сејање у Духу, причешћивање Духом Божијим, и зато се пост увек окончава и испуњава у Светом Причешћу Тела и Крви Христових, што јасно чини пост не некаквим негативним деловањем, него позитивним стремљење Причешћу Христом и животу преиспуњеном у Њему. Све остало је припрема... Пут не треба чинити самодовљним и заборављати сам циљ пута.

Али, као што човек често живи у свету само ради овог живота, не схватајући да овај живот није циљ, него само пут ка циљу, тако се и пост обично доживљава изван његовог циља, тек као нешто што у самом себи има смисао, као испуњавање извесног обреда. Због тога се и сада често срећу међу хришћанима такви који посте, који сматрају великим грехом за себе да окусе у посту чак и млеко (да не говоримо о месу), али остају у својој нечовечној и немилосрдној окамењености срца у односу према свом ближњем. Гурају у самом храму без гриже савести своје суседе, вређају оне који им се не клањају и завиде, дознајући о доброти и срећи других; говорећи у друштву истичу себе, своја достојанства, своја познанства. Немогуће је схватити оног који пости и остаје усред својих ситних интереса, оговарања и оштрог језика... То је некаква настраност духа. Немогуће је схватити механичко пошћење, као ни механичке молитве. Људи који механички, по обичају, само несвесно посте и моле се, обмањују не само себе, него и Господа. Пост није обред и јогичка активност. Пост је целовито јеванђељско спознавање света.

Он је предиван и чудесан. Приђите к мени сви који се трудите и обременјени, говори Господ. То је почетак поста. А његово деловање успокојиће вас. Философија поста: узмите бремене моје на себе; а његова психологија:

научите се од мене... Испуњавање поста: наћи ћете спокој душама вашим. Општа карактеристика поста: јарам је мој благ и бремене је моје лако.

Болеснима, немоћнима, новорођенима није заповеђен пост. Он им је већ дат у болестима и мукама и слабости њиховог физичког састава. Ради духа и циља свог живота потребно им је да земаљском храном јачају своје тело. Пост је за њих у кротком и трпељивом прихватању и подношењу животних мука, у покајном стремљењу Творцу и Спаситељу, у благодарењу Њему за све. Пост је за њих само у једном даху, у срцу, где је његов почетак и његов крај за сваког човека. То се може односити и на

оне који живе у зараћеним земљама, где се увде ограничења у храни.

За здраве, снажне, код којих сувишак њихових физичких снага спречава молитву, целомудреност, смирење, физички пост је велико добро. Он је чак физички веома користан за њих. Медицини је добро познато да се болести разних унутрашњих органа (особито у другој половини живота) развијају неупоредиво лакше због преједања, него због недовољне исхране.

Засићен човек се увек налази у неком искушењу у односу на себе. Увек се осећа бољим него што јесте и његова доброта је као доброта пијанице, не потиче из дубине срца, већ из дубине желуца. Познато је да се пијаница с умилним сузама жели изљубити са свима. Ово пијано умиљење код њега често прелази у подивљалост. И тако, разнежен од ситог и испразног живота, сластољубив човек често бива склон добродушним поривима и мислима. Али је све то код њега неутемељено. Ова доброта је само пена изнад дубоког мора егоизма. Његово добро је дом изграђен на песку (Мт. 7, 26). Дуну ветрови, излију се реке, и буде велики пад дома. Другачије речено, дође смрт, и већ последњи минути земаљског живота овог човека развеју плеву добрих расположења и осећања; његова душа среће страшну вечност, у којој неће наћи ничег сродног или блиског себи.

Али таквом човеку (и уопште сваком) тек предстоји да се помало испости, притесни тело, сузи свој простор животни на земљи било каквим самоограничењем, тек када увиди сву своју побуђену егоистичку природу. Због тога многи који посте бивају зли и раздражљиви, а предстоји им само неукусна храна, како би постали кротки и добри. Али шта стоји иза ове кротости, која се

јавља као последица задовољства или попуштања чулности? У породицама таквим испосницима обично говоре: ма поједи ти боље, али се не срди и не буди мрачан и за нас неподношљив... Исто тако и пушачи постају робови свог дувана; ако не запале пред идолом свог гркљана, постају раздражљиви и неподношљиви за оне који их окружују. То се тело буну и срди, као гладан пас. А

Овоме нас учи пост. Ово сустиже, с обзиром на истиниту и најсавршенију хигијену, човека.

Прикљештимо мало себе, своју самоћу, душевно-телесну. Почнимо од хране... Да ли се душа буну или не? Осмотримо, региструјмо њено стање. Притеснимо њен егоистички спокој. Опет, осмотримо. Притеснимо њене душевне привезаности, уводећи их у колосек мере, покушајмо да будемо слободни од свега, да бисмо последњу дубину свога духа предали Господу Исусу Христу, Његовом духу, Његовој чистоти, Његовој правди. Опет погледајмо себе. Неће сви покушаји бити успешни. Али неуспеси нам не доказују неуспех наших најбољих трагања; они нам само доказују сву нашу немоћ и духовно сиромаштво. Постављају нас пред правдом наших смиренних осећања и самовредновања. Пост открива сву неспособност, сву нашу душевну сиромашност. То је драгоцену откриће. Оно примећује силу Божију, која делује у овом сиромаштву, у људској слабости. То је већ огромно достигнуће поста у делу човекове самоспознаје и познања Бога.

Даље, пост открива човеку његову двојственост, присуство у њему два живота: душевно-телесног и духовног. Даље, пост открива тројственост сила које делују у човеку: 1) људску енергију духа, 2) силу Божију, која долази изван њега, сродну духу и блажену за њега и 3) мрачну силу, реално моћну да делује у сваком тренутку на људски дух, силу која такође споља долази. Искуствену спознају тројствености сила, које делују унутар човека, можемо примити само у посту и кроз пост. Не говорим више о томе да се од сила таме можемо ослободити само постом и молитвом (Мт. 17, 21), као што је рекао сам Оснивач човековог живота.

Молитва без поста, то јест без слободе срца од свега у свету, од сваке душевене и телесне вредности, зависности и привезаности, није молитва, него оно што Спаситељ назива празнословљем. Не уподобљавајте се, говори Он, многобошцима, који

мисле да ће у празнословљу бити услишени (Мт. 6, 7). Зна Отац шта нам је потребно. Њему није толико потребна сама прозба наша као таква, него му је потребно сједињење нашег духа са Њим, са Његовим Духом. Да ли кроз прзбу, или покајање, благодарење или славословље – наш се дух сједињује са Духом Божијим и оживљује, васкрсава, налази у Њему своју блажену бесмртност.

Због тога молитва, као изговарање одређених речи, још није молитва, него је условљена ослобађањем срца од греха, од пристрасности пропадљивом; макар на један трен! Она је везана са животом срца.

Пост, у свом спољашњем изразу, јесте, наравно, и упражњавање, у смислу стицања искуства. Тренирање свог тела и своје душе, каљење чула, чишћење ума, опремање свог животног брода за вечност, а очи њега последњи јуриш, последње свеживотне поплаве: смрти. Али мало је мислити само о смрти. Треба мислити чисто, мудро, сврховито, религиозно. Пост овоме учи.

бациш ли му комад хране, он се умири, и од пса постаје умиљато јагње. Али, питамо се, каква је морална цена сличног претварања? Чиме је условљено узвишено и истинито? Ничим. То и јесте душевни човек у својој природној стихији, који не разуме шта је од духа Божијег, а шта је од духа плоти; способан је да помрси и помеша два различита смиревања своје душе.

Али морамо прићи човеку кроз сву бол откривања његовог грешног подземља. Морамо притеснити, продрмати тело своје, душу своју; морамо себе лишити неких својих вредности, неких својих пристрасности и погледати каква је унутрашњост наше природе? Морамо подићи даску у поду и погледати нема ли гадних инсеката у дому нашег срца. Морамо пред Богом и пред собом да скинемо одећу која украшава и скрива наше недостатке, одећу попрскану духовима цивилизацијског заваривања, и да осмотримо свој болесни гној, који може бити смртоносан за душу.

Он удаљава не само заборав смрти, него и лакомислено сећање на њу. Ех! Живот живимо само једном! Чујемо усклике пијаних људи, који се гласно смеју... Наравно, то није сећање на смрт... И немају сви ратови, који изгледају неустрашиво у односу на смрт, благословено сећање на њу.

Религиозно сећање на смрт јесте сећање о крају читаве старе номенклатуре вредности и доживљаја овог живота, и – пуно страхопоштовања – сећање на нови, бесмртни живот у свету вечне божанствене правде и хармоније.

Хришћанско сећање на смрт није сећање на смрт, већ на Живот, сећање на обећано. Као што је код древних Јевреја постојало сећање на земљу обећану, тако и код хришћана постоји сећање на будући тријумф Живота након узаног уласка у смрт.

Због тога је хришћанско сећање на смрт увек светло. Оно храбри и укрепљује човека у земаљском животу, јер кроз њега он већ овде созерцава семе будућег. У свим привременим појавама налази бесмртни смисао, види одблеске непролазне и светле вечности.

Пост изоштрава виђење читаве пролазности овог света и реалности света будућег. Пост продубљује осећање одговорности за земаљски живот, за свако његово дело и реч; за сваки тренутак.

Приводећи нас познању наше слабости, пост нам олакшава блажи и просветљенији однос према недостацима људи који нас окружују. Губавци, који откривају своју болест, ближе и лакше прилазе другом губавом, него човек, ако је и губав, али још не зна за своју болест и уображава да је здрав. И сви свети су се дотицали своје греховности и слепила своје природе, кроз ово испосничко познање, и кроз то су узлазили ка све већој жеђи за савршеним животом Христовим. И обухватили су све страдалнике, саосећајући љубављу према уздасима грешне творевине, сматрајући себе њеним несавршеним изразом.

Новог човека ствара Господ из покајања, као што се стари човек ствара из праха земаљског. Свој дах Живота (Пост. 1) Господ удахњује у човеково покајање, као у земаљски прах, и ствара човека по лику и подобију своме.

Ми, људи, стичући новчиће, губимо у себи царски лик. Ми смо звецкајући комади метала.

Пост, покајање чудесно обнавља печат Божији на нашем лицу, у очима, у речима, у мислима и најтајније мисли одражавају Царство Божије и рефлектују кроз нас у свет. Старо се потиरे, обесмишљава, блутави и постаје ново. Христов дух је печат Духа Истине. Полаже се на човека и на цео живот, на сав век његов. Он постаје истинити човек, кроз Богочовека Христа, који је сјединио Бога са човеком.

Светли пост јесте блиско достизање божанственог мира. Невидљива анђелска крила израстају код оног ко поседује уздржање и светло га увлачи у нови и нови живот... Телесно и душевно, кроз пост, преображавају се у духовно.

Нађен је смисао живота, и човек који има веру и вољу да се ослободи од самог себе, од целе своје самоће и гордости, прима дар и постаје слуга Божији. Истински слуга Божији, то је исто што и пријатељ Божији, син Божији. То је човек слободан од зла, од неправде, од мучења у својој грешној ограничености.

Предео са руског Горан Дабетић

БОГОСЛУЖБЕНЕ ПЕСМЕ СВЕТОМ ЈОВАНУ КРСТИТЕЉУ

Видевши Претеча Просветитеља нашег, који сваког човека просвећује, да долази на крштење, радује се у души и уздрхта руком, па га показује и говори народу: овај избавља Израиља, а нас ослобађа од трулења! О, безгрешни Христе Боже наш, слава теби.

Задивиле су се војске ангела од тога како слуга крштава нашег Избавитеља, и како Дух долази и посведочава, а глас са небеса силази од Оца: овај кога Претеча својом руком крштава, то је мој Син вољени, који је по мојој вољи. За све Христе Боже наш слава теби.

Вода Јордана те је као Извор примила, а Утешитељ је сишао у виду голуба, и приклања главу Онај који небеса приклања. А од блата саздани узвикује и кличе Створитељу: зашто ми наређујеш што је више од мене? Ти треба да крстиш мене. За све о, безгрешни Христе Боже наш, слава теби.

(Вечерње, стихире на Господи визвах, глас други)

Потапа ме бура страсти, а ти Претечо твојим молитвама похитај па ме спаси, јер си и сам постао станиште свето и најчистије, и Господу са висине си од младости намењен.

Радуј се, јер те је ангел који пред Богом стоји равноангелног благовестио светом Захарији, твоме оцу док је свештенослужио, као свеблаженог Господњег Претечу и друга његовог.

Још у утроби твоје матере док те је носила, био си пун Пресветога Духа, јер си чудним играњем радосно наговестио плод Девствене, и поколнио му се Пророче свечасни.

На почетку свима људима непроходан и чудан пут живота је прокрчио крстивши Христа у токовима Јордана, зато похвалимо Господњег Претечу, светог и побожног.

(Канон други, песма прва, глас други)

Ти си предходник и глас Бога-Речи, ти си као светла звезда заблестао, ти си Претечо Сунце правде најавио.

За земне бриге ниси марио, јер си се надањем на небеско благо обогатио, а на земљи си, свеблажени, као ангел живот проживио.

Ти си нам печат пророка, ти си вршиоц и старог и новог Завета, јер си као Крститељ и Претеча Христа Спаса предсказао.

(Канон други, песма шеста, глас други)

Богојављењем је заблестао целом свету Христос Спас наш, као Светлост од Светлости, зато му се народи поклонимо.

Како Христе да те ми, твоје недостојне слуге, као Господара достојно прославимо? Јер ти си све нас у водама обновио.

У Јордану крштени Спаситељу наш, освештао си воде, полагањем руке слуге на тебе, и тако си страдања целог света исцелио. Велика је тајна твога јављања, Човекољубче и Госпode, слава теби.

(Канон други, песма шеста, глас други)

Јевгениј Абдулајев

ДВЕ ЗАСТУПНИЦЕ, БОГОРОДИЦА И РАХИЉА

Зар вас никада није зачутила чињеница да јеванђелиста Јован неколико пута назива себе *вољеним учеником* (буквално: „учеником, којег је волео Исус“)? Никада се нисте замислили због чега од дванаест апостола Господ

ти корисне ствари и ради полемике са протестантима, то јест са хришћанима код којих се као једини вероучитељски ауторитет јавља Библија. У питању о Јовану и о „посебном“ односу Господа према њему, како ми се чини, његова верзија никако не противречи тумачењима оца Цркве. И у потпуности може, не замењујући их, просто да нас натера да осмотримо ово питање из неубичајеног угла.

Хајде да се ради објашњења ситуације присетимо нечега.

Од Исуса Христа и апостола води свој почетак новозаветна Црква, као што је од Јосифа Прекрасног и његове браће настала старозаветна Црква, то јест јеврејски народ. Јосиф Прекрасни, који је издат од браће и који им је опростио, праобраз је Исуса Христа.

Сетимо се Јосифове породице. Од свих синова Јакова (којег су још називали Израил), само су двојица – бољи и млађи: Јосиф и Венијамин – били деца Рахиље, осталих десеторица браће родило се од других жена. Отац породице, Јаков, више од свих синова волео је Јосифа. А сам Јосиф је од све своје браће, наравно, издвајао млађег, Венијамина, јер им је била заједничка мајка – Рахиља. Дакле, Венијамин је био омиљени брат Јосифа Прекрасног.

Исус је од Својих апостола такође издвајао најмлађег – Јована, јер је и код њих била заједничка Мајка – Пресвета Богородица. (Памтите, на крсту је Господ рекао Јовану: „ево ти Мајке...“, а Марији је рекао: „ево Ти сина“ (Јн. 19, 26–27)? О томе да је Јован био најмлађи од дванаесторице сведочи непоколебљиво црквено предање.

„Називајући себе *вољеним учеником*“, пише Брент Питри, „Јован указује на свој положај међу апостолима, сличан положају Венијамина међу дванаест Јаковљевих синова, као омиљеног млађег сина Рахиље и брата Јосифа“.

Интересантно да је и у благосиљању Мојсија управо Венијамин назван *вољеним од Бога*“:

„О Венијамину рече: вољен Господом обитава код Њега безбедно, Бог му је покровитељ сваки дан, и налази спокој међу Његовим плећима“ (Понз. 33, 12).

Даље иду већ моја скромна размишљања о прочитаном.

Прамајка Рахиља родила је Венијамина, свог другог (и последњег?) сина, на путу за Витлејем, у страшним мукама од којих је и умрла; а Богородица је стекла другог (и последњег?) сина, Јована, поред Распећа у страшним мукама, које Преподобни Јован Дамаскин непосредно изједначава са порођајним мукама¹.

издваја управо Јована? Зар је Господ био пристрасан и имао миљенике? Због чега нас сам Јован, без лажне скромности, неколико пута подсећа на ово? (види: Јн. 13, 23; 19, 26; 21, 7; 21, 20)?

Неочекивано објашњење нашао сам у интересантној књизи савременог библисте Брента Питрија *Исус и јеврејски корени Марије* (Dr. Brant Pitre *Jesus and the Jewish roots of Mary*). Питри је католик и далеко од тога да можемо прихватити цело његово тумачење Библије. Али његове књиге нам помажу да боље схватимо у шта су веровали Јудејци у Христово време. Оне могу каза-

Нисам случајно ставио знак питања, називајући Венијамина и Јована последњим синовима, сагласно, Рахиље и Богородице. Последњима, па и не сасвим последњима... Вероватно сте се досетили о чему ће сада потећи разговор.

Споменимо књигу Јеремије. После смрти Рахиље прошло је три хиљаде година. Јевреје је због њихових грехова постигла велика казна Божија. На почетку су север земље Израиља заузели многобошци, а сами северњаци су били протерани из родних места, али веома брзо (о овоме и упозорава пророк у својој књизи) одводе у многобожачко ропство и житеље Јужног

Тобоже када су их одводили у Вавилонско ропство, пред престолом Божијим су стајали Авраам и Мојсије. Они су горко ридали и молили Бога да опрости несрећним изгнаницима, али Бог није примио њихове молбе. Тек када је Бог зачуо глас Рахиље, која плаче за децом својом, рекао је: „Ради тебе, Рахиља, ради твог плача и жалости, које си претрпела, вратићу заробљену децу у домовину”.

Тако су сами Јевреји схватили овај догађај из Књиге Јеремијине, највероватније још за време Христа. И до овог часа за верујућег Јудејца Рахиља је *Рахел иману, мама Рохл*, то јест Рахиља наша мајка, мајчица Рахиља.

До овог часа код Рахиљине гробнице на путу за Витлејем окупљају се Јудејци у нади за њено заступништво пред Свевишњим.

Да ли је чудно после овога (ово питање постављам овог часа својим пријатељима протестантима) што ми, православни хришћани, такође просимо заступништво Рахиље? Да ли је чудно што просимо заступништво Оне која је изнад Рахиље? Оне која је „задобила благодат код Бога”, „Благословену међу женама” (Лк. 1, 28). Оне која је, усинивши код Крста најмлађег од апостола, Јована, усинвила у његовом лику и све нас, недостојне синове православне Цркве, као што је некада, умирући од страшних порођајних мука, све синове старог Израиља усинвила Рахиља...

Тако, због чега је – вратимо се питање на почетку студије – Јован био ученик, *којег је љубио Исус*? Један од могућих одговора: зато што Јован, као најмлађи, симболише све нас, православне хришћане.

Оне који су млађи, оне који су се родили касније. Оне које, по указању Христовом, Нова Рахиља усинови на Голготи, претрпеће страшне муке.

Предео са руског Горан Дабетић

царства... Када се већ чинило да је нада у спасење заробљеника умрла, изнад друма, по којем су несрећне Јевреје одводили у изгнанство, зачуо се плач Рахиље: „Глас у Рами чу се, нарицање и плач велики; Рахиља плаче за децом својом, и неће се утешити за децом својом, јер их нема. Овако вели Господ: устави глас свој од плача и очи своје од суза, јер има плата делу твојем, говори Господ, и они ће се вратити из земље непријатељске. И постоји нада за будућност твоју, говори Господ, и вратиће се синови твоји на међе своје” (Јер. 31, 15–17).

Поставимо питање: да ли је прамајка Рахиља плакала у оне дане само за својом рођеном децом, за потомцима Јосифа и Венијамина? То јест само за оним Јеврејима, који су припадали коленима Венијамина, Манасије и Јефраима? Или је она сматрала својом децом све Јевреје, укључујући и оне који су припадали коленима Јудиним (Јудејци, као што, наравно, памтите, по крви нису потицали од Рахиље, јер је Јуда био син Лије)?

Древна јудејска традиција сведочи о томе да се 1) Рахиља заузимала пред Свевишњим за све Јевреје, сматрајући их све својом децом и да је 2) Господ помиловао јеврејски народ укључујући и захваљујући заступништву и великим жалостима, која је у свом земаљском животу претрпела прамајка Рахиља.

Постоји код Јудејаца такав мидраш, то јест казивање.

напомене:

¹ Када је Бог изгонио прве људе из Раја, Он је обећао Еви, да ће одсад рађати децу у мукама. Мучење приликом рођења, као последица Евиног греха и као казна за грех, прешло је потом на све жене. Управо је од порођајних мука умрла прамајка Рахиља. Да ли је од те казне била слободна Пресвета Дева? Пророк Исаија је једном предсказао: „Она се породи пре него осети болове, пре него осети муке, доби Сина” (Ис. 66, 7). Многи свети оци сматрали су да се ове речи односе на Деву Марију, која је на почетку родила Христа безболно и тек је потом, код подножја крста, искусила порођајне муке. Ево шта је о томе писао Преподобни Јован Дамаскин: „Ова блажена и удостојена натприродним даровима подносила је за време страдања [Господа] оно што бива за време рађања, које је избегла, рађајући га, подносила је, као последицу мајчинског састрадања, претрпевши патње срца свога, и, као мајчине, била је пресечена размишљањима, видећи да Онај којег је кроз рађање спознала као Бога, бива усмрћен од злочинаца. То и значе речи: *А и Теби самој пробоиће мач душу, да се открију помисли многих срца* (Лк. 2, 35)”. – Иоанн Дамаскин, преподобный. *Точное изложение православной веры*. Кн. 4. Гл. 14 (87).

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У ДРЕНУ НАДОМАК ЛАЗАРЕВЦА

У недељу 1. децембра, кад наша Црква прославља Светог мученика Платона и Свете мученике Романа и Варула, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Дрену надомак Лазаревца, у храму посвећеном Светом великомученику Георгију. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Шумадијски Првојерах обратио се окупљеним верницима рекавши између осталог: „Када носимо Бога у себи и живимо по Богу, нико и ништа нам не може наудити, чак ни ђаво. Управо нам тако сведочи и данашње Јеванђеље које описује дирљив сусрет Господа Христа са човеком који је опседнут демонима. Господ је дошао у земљу Гадару у Палестини и сусрео се са човеком запоседнутим са безброј демона. Тај човек није представљао страх и опасност само за своју породицу већ за све житеље тог места. На Христово питање како се зове, човек одговара де се зове Легион, јер је мноштво демона било у њему. Када је Господ изгнао демоне из њега, у близини је пасло крдо свиња. Демон је замолио Господа да их све пошаље у крдо свиња, а не у бездан. Неће ни он тамо где нема никога. Зато се ђаво и труди да што више људи обори како би имао некога око себе. Човек из данашње јеванђељске приче је издржао толики број демона у свом телу, а ове животиње нису могле да их издрже, него су се утопиле у мору. Сада се налазимо у периоду божићног поста. Није довољно уздржавати се само од мрсне хране, већ и од недеља. Без молитве сам пост нема велике сврхе и обрнуто. Данашње Јеванђеље је страшно јер показује како ђаво има огромну моћ, али не и свемоћ. А утешно је јер сведочи да је та огромна демонска сила пред свемогућим Богом ништавна. Бог узима на себе терет нашег живота, наш свакодневни крст ако га достојанствено носимо, ако не идемо сами на врата искушења. Када дођу искушења, а Бог је са нама, ништа нам та искушења не могу. Али ђаво хоће да у нас унесе немир, раздор, чамотињу, да нас натера да очајавамо. Човек не би смео да очајава. Зашто бих очајавао када је мој спаситељ ту? Наш Спаситељ је ту, а ту је и наше спасење.“

У току Литургије Митрополит Јован рукоположио је у чин свештеника ђакон Милоша Кузмановића из Ђуринаца и том приликом поручио:

„Данас ће ђакон Милош Кузмановић из Ђуринаца код Сопота бити рукоположен у чин свештеника и биће му поверена парохија у селу Стојник у архијерејском намесништву космајском. Да се помолимо Богу за њега да благодат коју данас прима остане на њему и у њему да га крепи и снажи. Благодат је сам наш Господ Исус Христос. Ако будеш имао страха Божијег у себи онда ћеш сачувати овај благодатни дар који се не даје свакоме. Изабрани смо, али је питање да ли ћемо то своје изабрање оправдати? Хоћемо ли тај дар Божији у себи умножавати на спасење и делити другима, или ћемо занемарити благодат Светога Духа. Верујем да ћеш ти благодат умножити. Сештенство је бреме, мучеништво. Ако си спреман на мучеништво за Христа, истину, правду, Цркву, за другога онда ћеш се прихватити овога дара. На парохији не треба да господариш, него да служиш народу који ти се поверава. Будеш ли служио народу и народ ће служити теби. Тако ћеш служити и Богу. У народу треба да проповедаш реч Божију. Апостол Павле је говорио: `Тешко мени ако не проповедам Реч Божију`. Сећај се својих старешина који полагањем руку преносе на тебе благодат Божију. Од данас још више мораш да се трудиш и молиш. Мораш да имаш већу веру и више љубави Божије у себи. Да те Господ препозна као слугу и служитеља олтара и народа Божијег. Данас су ти дароване људске душе. Господ ће од нас свештеника тражити свачију душу. Чувај молитвено правило које ти је дато. Кад служиш служи са осећајем светости места на коме стојиш. Ти сад Богу позајмљујеш своје руке и речи. Не плаши се ничега осим непокајаног греха. Питај. Ко пита жели да се поучи. Нека ти рукоположење буде срећно и благословено. Нека те Бог чува и штити да будеш добар пастир своје стаду!“ Сабрање је завршено трпезом љубави коју је за окупљене вернике приредио парох дрењански протонамесник Бојан Чоловић са својом породицом и верницима дрењанске парохије.

ХРАМОВНА СЛАВА МАНАСТИРА КАЛЕНИЋА

У среду, 4. децембра, када наша Света Црква прославља Ваведење Пресвете Богородице, храмовну славу прославио је манастир Каленић. Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Ли-

тургију уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Владика Јован је у својој беседи рекао између осталог: „Данас славимо оно што се збило пре више од две хиљаде годи-

на у Јерусалимском храму, када је Пресвета Богородица била уведена у њега. На данашњи дан Ваведена открива се тајна плана Божијега. Открива се какав је наум Божији о људском роду, јер је Пресвета Богородица уведена у храм и посвећена Богу, да се васпитава, а васпитавати значи хранити. Храном Божијом на првом месту хранимо душу, а хранимо се Богом живим, хранимо се Причешћем, Телом и Крвљу Христовом. Хранимо се јеванђелским и хришћанским врлинама.

Пресвета Дјева бива уведена у Светињу над Светињама, јер је она изабрана да постане Мајка Божија. Она је предодређена да буде Светиња над Светињама, да буде место на коме ће се збити спасење људског рода.

Она је носила Христа у утроби својој, а свети Оци кажу 'Христос је носио њу'. Тако је она постала живи храм, смештени у себе несместивог Бога, ког не може да обухвати читава васељена. Бог који није ограничен ни временом, ни простором, смешта се у утробу Дјеве Богородице, што људски ум не може у потпуности да схвати, јер је то тајна и неба и земље. Она је наша заштитница, посредница, лествица којом се пењемо са земље на небо, како је то дивно рекао Свети Григорије Палама. Она је мост преко ког је Бог сишао на земљу, али и исти тај мост преко ког се Господ вазнео на небо, и исти мост којим ћемо, ако смо са Богом и мајком Божијом, уздићи на небо пред Господа нашег Исуса Христа.

О овој теми нам говори и данашње Јеванђење, које говори о две сестре, Марији и Марти. Чули смо да је Марта била узбуђена што јој тако велики гост, Господ, улази у кућу; она показује људско гостопримство и труди се да угости госта, па каже Христу: 'Зашто не кажеш мојој сестри Марији да ми помогне?' А Господ јој каже: 'Марта, Марта, бринеш се о многом, а само је једно потребно'. То једно је оно што је изабрала Марија. А она је изабрала да седи код ногу Христових и да слуша реч Божију.

Најбољи пример служења јесте Пресвета Богородица. Могла је она да се погорди када јој је анђеоло рекао да ће родити Спаситеља света. Али Она има веру и у смирењу каже анђелу: 'нека ми буде по речи твојој'. Није мешала своје речи са речима анђела, него је слушала, јер је знала да анђеоло долази од Бога, да носи добру вест и она се прихвата да служи Ономе ког ће она родити телесно. Сва тајна духовног живота се састоји у томе да све буде по речи Божијој и по благослову Његовом.

Молимо се Мајци Божијој да нас благослови, да нас чува, да нас штити, да нас непрестано благосиља. Нека је срећна слава овој светој обитељи, дому Мајке Божије, нека је срећна слава игуманији и сестринству и свима нама, који смо данас овде дошли да учествујемо на Светој Литургији, да се причестимо, да се сјединимо са Богом, да се сетимо Бога и Мајке Божије.“

По заамвоној молитви Високопреосвећени је пресекао славски колач, после чега је литургијско сабрање продужено трпезом љубави коју је уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЛАПОВУ И ОСВЕЋЕЊЕ КРСТИОНИЦЕ СА ПАЛИОНИЦОМ СВЕЋА

У суботу пред Детинце, 21. децембра, Његово високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован у цркви Свете Петке служио је Божанствену архијерејску Литургију, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске. Повод више било је освећење крстионице са палионицом свећа, канцеларијом, магацином и продавницом које је изградио верни народ Лапову уз помоћ Општине Лапово.

По прочитаном Јеванђељу Високопреосвећени је произнео беседу у којој је између осталог рекао: „Причешћујемо се ради опроштаја грехова и за живот вечни. Господ Исус Хрис-

тос је рекао: 'Ко не једе Тело моје и не пије Крв моју нема живот у себи.' Ако човек нема веру у Бога, он није миротворац, он је рушитељ, он не гради, већ разграђује. Данас смо чули како апостол Павле поручује да ће Бог и незнабошце вером оправдати, а праведник ће од вере живети. Цар Давид каже: 'Не видех праведника оствалеог ни деце његове да просе'. То значи да се трудимо и да живимо колико је то могуће праведно, честито, поштено, ваљано, али не можемо то живети ако немамо у себи вере и смирења пред Богом, пред Црквом, пред људима. Треба нам вера како у Бога тако и у Цркву, јер је Црква Тело Христово, а ми крштени људи, ми смо удови тог тела. Апостол Павле каже: 'Узиђујте се у Цркву као живо камење.' Шта нам даје живот? Вера у Бога. Ако имамо веру имамо смирења у Цркви кроз коју се једино спасавамо. Ван Цркве нема спасења. Не можемо задобити

Царство Небеско, не можемо се спасити, већ само и једно у Цркви и кроз Цркву. Све што Бог има дао је нама, Он је нама дао себе кроз Цркву, јер се Он само кроз Цркву и у Цркви даје. Даје се кроз Свете Тајне, кроз Свете Врлине, а на првом месту кроз Свето Причешће. Апостол Павле каже: 'Имајте ум Христов у себи'. Ко има ум Христов, тај је сав у Богу и Бог је сав у њему. Такав је сав у Цркви и Црква је сва у њему. Зато ми долазимо на Литургију да се причестимо, да се Богу молимо, али и да видимо лице један другог. Ако хоћемо да будемо у лепоти Божијој, у доброту Божијој, у истини, онда треба да живимо на начин на који Он нас позива. Како нас Христос позива? Узмите крст свој и хајде за мном. Бог је љубав, а човек је икона Божија, а то значи да човек треба да буде одраз љубави, а не мржње, злобе и пакости. Ми смо поред празником Рођења Христовог, и ако се нисмо спремали кроз пост, молитву, смирење и послушање нећемо осетити радост празника. Бог је мир и Он је у нама, само треба да будемо ми са Богом. Бог вас благословио!”

После Свете Литургије уследила је трпеза љубави коју је припремило братство при цркви Свете Петке у Лапову.

НЕДЕЉА ПРАОТАЦА (МАТЕРИЦЕ) У СТАРОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

У недељу 29. децембра, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Старој Цркви у Крагујевцу уз саслужење ректора крагујевачке богословије Светог Јована Златоуста протојереја ставрофора проф. др Зорана Крстића, госта из храма Светог Саве у Краљеву протојереја Радоја Санда, и крагујевачких свештенника.

Беседећи верном народу Митрополит Јован је између осталог рекао: „Молитва је побожан разговор човекове душе са Богом и она нас повезује са Богом као што су родитељи повезани са својом децом. Удружена са вером, она продубљује видике човека. Данас наша помесна Црква прославља празник Материца, празник љубави мајке према деци. Овај празник је

смештен између Дегинаца и Отаца. Он има велику симболику јер је мајка у породици она која повезује, спаја и окупује сву чељад у своја недра. Она је матица, врело, извор и темељ у кући и зато се каже да не стоји кућа на земљи, већ на доброј жени. Да би мајка била добра она треба да буде саздана и саткана од љубави према Богу, Мајци Божијој и према свој породици, а у исто време мора бити и добра супруга.

Супружанска љубав је већа од сваке друге страсти. Та љубав је дубоко усађена у наше биће, као биће заједнице. Породица је заједница и светиња и зато апостол Павле каже да је она Црква у малом. Много је примера великих мајки у Светом Писму и Житијима Светих. Свим мајкама је узор Пресвета Богородица. Ако се на њу угледају биће добре, искрене и поштене мајке. Питали су једно мајку која је изродила четрнаесторо деце шта јој је највише помогло у васпитању деце. Одговорила је да јој је највише помогло то што се држала за руку Божију. Она није држала лекције свој деци већ се понашала онако како је сама желела да јој се понашају деца кад одрасту. Показивала је љубав и учила да се међусобно слажу. Данашњи празник треба да нас поучи и подсети да мајку треба да поштујемо као светињу. Мајка воли љубављу којом Бог воли човека и њена љубав је најсличнија љубави Божијој.“

У току Литургије Митрополит Јован је благоизволео да у чин ђакона рукоположи дипломираног теолога Владимира Вранића из Крагујевца, поучивши га да је најузвишенији позив човеку, позив да служи Богу.

Након причешћа верног народа, Митрополит Јован је Сашу Сушићу из Београда доделио Архијерејску Грамату признања за помоћ породици Павловић из Сопота, којој је уведено грејање пре почетка зиме. Исто тако Архијерејском Граматом признања Митрополит Јован је одликовао и Рашка и Гордану Крчић из Нове Пазове, који су донирали седамдесет ранчева за ђаке за текућу школску годину. Све ово уз ангажовање Верског добротворног старатељства под водством јереја Стефана Дамјановића. Празник Материца је свечано настављен трпезом љубави Архијереја Јована са својим народом у просторијама парохијског дома.

Мирослав Васиљевић, протођакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА ЗА ПАРОХИЈСКИ ДОМ У ЈАГОДИНИ

У суботу 4. јануара, на дан молитвеног сећања на Свету великомученицу Анастасију и Преподобног Никифора Лепрознаг, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у цркви Преподобне матере Параскеве у Јагодини, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. У исти благословени дан Митрополит Јован освештао је и темеље за парохијски дом ове најмлађе јагодинске богомоље. Учешће у Светој Литургији узели су и градоначелница Ја-

године Гордана Јовановић, њен дугогодишњи претходник Ратко Стевановић, као и друга одликована господа Беличког архијерејског намесништва.

Митрополит Јован је овом приликом богоугодно беседио, рекавши између осталог: „У ову суботу пред Божиј Црква је одредила да се чита Јеванђеље о Царству небеском, као што смо управо и чули. Зашто? Христос је то Царство небеско, а доласком Христовим сваком верујућем човеку омогућено је да уђе у Царство небеско. Све до Његовог доласка и страдања и Васкрсења и Силаска у ад, врата Царства небеског су била затворена. А доласком Господа Исуса Христа у овај свет врата раја су отворена. Зато је и речено: 'Свако ко поверује биће спасен.' А спасење подразумева задобијање Царства Божијега. Смести Христа у себе и ето Царства небеског. Царство Божије доноси плод доброту, љубави, вечности. Ако ми не исправљамо себе, значи нема у нама ни Христа, ни Царства Божијега. Јеванђеље каже данас да је узак пут који води у Царство Божије, а онај је широк који води у пакао. Узак је пут, трновит је то пут, али је једини прави пут. Хришћанско је да ми себе сматрамо горим од других. Тада ћемо бити на путу

спасења, на путу за Царство Божије. Јер чим сматрам себе горим онда ћу се потрудити да postanем бољи, па ћу проверавати себе јесам ли бољи данас него што сам био јуче. Јесам ли данас нешто боље учинио за другога, а чим чиниш боље за другога ти чиниш боље за себе. Кад живимо за Царство Божије ми осећамо у себи оне речи Христове који каже: 'Царство Божије је унутра у вама.' Треба да отворимо себе да у нас уђе Царство Божије, па ће ући сва радост. А кључ за улазак Царства Божијега у нама јесте вера. Вера у Господа Исуса Христа. Каже Апостол Павле: 'Радујте се у Господу, и опет велим радујте се'. Зацариће се у нама Царство небеско ако се редовно причешћујемо, ако се сједињујемо са Богом.' Многи верни народ Јагодине и околине радосно је похрлио Светом причећу. Старешина цркве Свете Петке, протојереј Срђан Кандић, је заједно са братством, члановима црквеноопштинског одбора и верним народом са љубављу припремио овај свечани дан и том приликом у знак захвалности, на молитвама и благослову, даровали су панагију Његовом Високопреосвештенству.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

ПРОСЛАВА НЕДЕЉЕ СВЕТИХ ОТАЦА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Последња недеља пред Рођење Христово посвећена је Светим оцима Старог завета. Старозаветни оци добили су тај назив јер су у питању Христови преци по телу, преко Јосифа и Марије. Сабрана око Тела и Крви Господње, Црква је и данас 5. јануара, у Недељу Светих Отаца, у Саборном храму, славила Васкрслог Христа и свето име Његово. Његовом Високопреосвештенству Архиепископу крагујевачком и Митрополиту шумадијском Г. Јовану, који је предводио ово евхаристијско

славље, саслуживали су крагујевачки свештеници. У беседи после прочитаног јеванђелског зачала Митрополит Јован је рекао између осталог:

„Налазимо се на прагу великог празника Рођења Господа нашег Исуса Христа. Божић је празник мира, радости и љубави. У њему се испунило обећање Божије дато људима да ће се родити Спаситељ света. Време и вечност, Бог и човек, сјединили су се на дан рођења Христовог у јединствени животни ток. Бог постаје човек да би човек постао Бог по благодати. У данашњем јеванђељу, јеванђелист Матеј наводи све претке пре Христа да би показао да је Христос рођен не само од Духа Светога, већ и од људског рода. Из свог смирења, Господ улази у утробу Пресвете Богородице, рађа се и у свему постаје један од нас, осим у греху. Данашњи празник јесте празник нашег сродства са Христом. Данашњи празник нам показује да је Христос био син, унук, праунак... Наша црква ове три недеље посвећује породици. Имали смо детињце, материце, а данас славимо оце. У нашој помесној Цркви имамо обичаје да везујемо једни друге за ове благе дане. То везивање треба да нас подсети да себе вежемо једне за друге даровима љубави. Породица је Црква у малом, како каже Свети апостол Павле. Ако је у породици хармонија, онда ће дете имати у себи мир.“

Поштујући обичаје везане за Недељу Отаца, Митрополит Јован је у Саборном храму после завршене Литургије, деци поделио пригодне поклоне.

Срећко Зечевић, протојереј

БАДЊИ ДАН И БАДЊЕ ВЕЧЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

На Бадњи дан, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит Шумадијски Г. Јован у Саборном храму у Крагујевцу, служио је Свету архијерејску Литургију уз саслужење крагујевачког свештенства.

У својој архијерејској беседи Митрополит Јован је рекао између осталог: „У име Оца и Сина и Светога Духа! Браћо и сестре, пред нама је празник када је Бог постао човек, да би човек по благодати постао Бог. У данашњем Јеванђељу смо чули да су анђели пастирима јавили радосну вест да ће се у Витлејему родити спаситељ света. Ако се Христос не рађа свакодневно у нама и ако се Божића сећамо од године до године, нећемо осетити радост коју је Господ донео својим доласком у свет. Када се Бог у човеку рађа стално, онда човек постаје јачи од греха и смрти. Докле год смо са Црквом, имамо наду у спасење. У Цркви се спасавамо, другим речима, заједница нас спасава. У овим данима размишљајмо о Христовом смирењу, који се рађа из најчистије утробе Мајке Божије. Када он има толико смирења, учинимо све што је могуће да и ми задобијемо смирење. Оно је темељ за све врлине које човек треба да поседује.“

На Бадње вече свештенство града Крагујевца окупило се како

би, као што су некада мудраци кренули у сусрет Богомладенцу Христу, и они кренули у сусрет своме Митрополиту и благовестили рађање Онога пред ким трепти васељена, и унели бадњак у Епископски двор.

Након уношења бадњака и поуке о значају празника Телесног рођења Господа Исуса Христа, Митрополит Јован је заједно са свештенством Саборног храма служио празнично бденије, уз присуство мноштва верника. После бденија Митрополит Јован, градоначалник града Крагујевца Никола Дашић, председник Црквеног одбора Саборног храма др Марко Петровић, испред Саборног храма принели су бадњак на ватру. Митрополит Јован је премазао бадњак медом и залио вином и уз песму Дечијег хора Саборног храма, свима пожелело срећно Бадње вече, речима: 'Мир Божији – Христос се роди!' Јер сви ми окупљени око бадњака као једна духовна породица, треба да будемо окупљени око Христа Богомладенца у миру, слози и љубави.

Срећко Зечевић, протојереј

РОЂЕЊЕ БОГОМЛАДЕНЦА ХРИСТА ПРОСЛАВЉЕНО У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

На сам дан празника Рођења Господа Исуса Христа речи Божићнег тропара означили су почетак литургијске радости и славља, Рођења у телу Господа нашег Исуса Христа. „Рођење Твоје Христе Боже наш, засија свету светлост разума, и у њему се они који звездама служашу од звезде научише да се клањају Теби, Сунцу Правде, и да познају Тебе, Исток с висине. Господе, слава Теби.“

Свечану Божићну Литургију је служио Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован, уз саслужење протојереја ставрофора Зорана Крстића, ректора Богословије Свети Јован Златоусти, протојереја ставрофора Зарија Божовића, протојереја Дејана Марковића, старешине Саборног храма и братства Саборног храма.

Верни народ града Крагујевца је осетио близину и топлину Витлејемске ноћи на свечаној Божићној Литургији. Посланицу Његове Светости Патријарха српског Господина Порфирија, прочитао је јеромонах Јован (Прокин), професор Богословије Свети Јован Златоусти у Крагујевцу.

Свом верном народу желимо срећан Божић, желимо мир Божији и људски, мир Богочовечански, мир небоземни. Благословено свима и наступајуће ново Лето добротe Господње, које нека свима буде лето мира, слободе, и време добре воље. **Христос се роди! Ваистину се роди!**

Срећко Зечевић, протојереј

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ ПРОСЛАВЉЕН У МАРШИЋУ

У уторак 14. јануара у цркви Светог Василија Великог у Маршићу, Свету архијерејску Литургију служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадјиски Г. Јован, уз саслужење свештеника Епархије шумадјиске.

Након Светог Јеванђеља, окупљеним верницима се обратио Високопреосвешћени Митрополит, рекавши између осталог: „Данас литургијски прослављамо Обрезање Господа нашега Исуса Христа и Светог Василија Великог. Сабрали смо се да литургијски заблагодаримо Богу што нас је удостојио да принесемо себе као живу жртву, и што ћемо се, ако Бог да, причестити Телом и Крвљу Христовом и тако се сјединити са Богом и једни са другима. Да се помолимо Богу, да замолимо Светог Василија Великог да се он моли да се одржимо као народ Божији, да заблагодаримо Богу и за прошлу и да Га замолимо да нам буде милостив у Новој години. Да нам да силу са висине и Благодат Духа Светога, да нас руководи у овој години и целом животу. Обрезање Господа Исуса Христа нам говори да је Господ примио људску природу на себе, поред Његове Божанске природе. Он се поистоветио са нама и постао један од нас. У Старом Завету су се обрезивали и тиме доказивали коме припадају, а ми у Новом Завету крштењем показујемо коме припадамо и у чије име се крштавамо. Прослављамо и Светог Василија Великог, Архиепископа Кесарије Кападокијске, који је на богодоличан начин објаснио оно што наш разум не може да схвати. Објаснио нам је тајну Догмата о Светој Једносушној и Нераздељивој Троици. Свети Василије је био је велики богослов, аскета и подвижник. Организовао је болнице и сиротишта, показујући делатну љубав и бригу за ближње. Ми треба да се радујемо што овде при овоме храму, захваљујући свима вама и нашем свештенику Бојану, имамо нешто слично ономе што је чинио Свети Василије. Јер ако хоћемо да будемо хришћани, морамо да схватимо и радост и тугу и бол другог човека као своје. Свети Василије је имао разумевања за слабости људске, па се залагао да се сви они који су се покајали врате у окриље Цркве. То је чинио знајући да се човек једино у Цркви спасава. Данас прослављамо и Нову Годину, и то чинимо на прави начин Светом Литургијом, а Литургија је благодарење. Нека би Господ дао да нама свака мисао и у овој години започиње Христом и да се завршава Христом. Онда нећемо грешити, онда ћемо осећати Бога у себи па ћемо бити радосни.“

На крају Свете Литургије Високопреосвешћени Митрополит је благословио славске дарове и пререзао славски колач. Потом су сви окупљени позвани на славски ручак који је припремио надлежни свештеник Бојан са својим парохијанима.

Лазар М. Коларевих, чтец

БОГОЈАВЉЕЊЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

На празник Богојављења, 19. јануара, Његово Високопреос-

вештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадјиски Господин Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Митрополиту су саслуживали свештеници и ђакони овог храма, док је на литургијске прозбе одговарао хор Светоуспенског храма којим руководи протојереј Драгослав Милован. После евхаристијског сабрања, Високопреосвешћени Митрополит Господин Јован је у порти Саборног храма извршио је Велико водоосвећење. Мноштво верног народа је присуствовало Евхаристијском сабрању и водоосвећењу, после којег је свако узео освећену Богојављенску воду по својој потреби: да се очисти, да се исцели од болести и да њоме благослови дом свој.

БОГОЈАВЉЕНСКО ПЛИВАЊЕ ЗА ЧАСНИ У КРАГУЈЕВЦУ

Благословом Његовог Високопреосвештенства Митрополита шумадјиског Г. Јована и подршком локалне самоуправе града Крагујевца, 22. пут је организована Богојављенска манифестација „Пливање за Часни крст“ на Шумаричком језеру.

Ова традиционална манифестација започела је у преподневним часовима Светом Литургијом у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради уз присуство 124 пливача и многобројног верног народа. После Свете Тајне Причешћа свештенство је извршило чин Великог освећење воде и заједно са верним народом произнело молитве за здравље, мир, напредак и благостање за православни род српски. Након тога, свештенство крагујевачког намесништва, заједно са пливачима и окупљеним народом је дочекало на Шумаричком језеру Његово Високопреосвештенство Митрополита шумадјиског Г. Јована који је благословио такмичаре и окупљени верни народ.

Овогодишњи победник и почасни носилац Часног крста је Душан Јањић. Свим учесницима су, подељена признања и пригодни поклони од стране Скупштине Града Крагујевца, а победника су традиционално наградили златара „Ђани“ и Коло српских сестара Крагујевац уз жељу да се и идуће године опробају у овом витешком подухвату.

Сања Павловић, ђакон

ЛИТУРГИЈСКО САБРАЊЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

У суботу 25. јануара, када наша Света Црква прославља икону Пресвете Богородице Млекопитатељнице и Свету мученицу Татијану, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадјиски Г. Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Каленић, уз саслуживање свештенства Епархије шумадјиске.

По прочитаном јеванђељском зачалу Високопреосвешћени се обратио присутнима, рекавши између осталог: „Христос се јави,

браћо и сестре! А јављање Божије је наш сусрет са Богом. Бог се јавља на разне начине, ево и данас се Он јавља овде на Светој Литургији. Јер је Литургија предукус Царства Небеског. Данашње Јеванђеље каже да је одмах после крштења, ђаво одвео Господа у пустињу да га куша. Господ хоће тиме да нам покаже да смо и ми после крштења, после примања Духа Светога, изложени искушењима, а искушења не можемо да победимо без вере, смирености, љубави и наде. Господ каже: 'Иди од мене сатано', јер је речено: 'Богу јединоме служи и Њему се јединоме клањај'. То ми треба да кажемо када нам наиђу искушења, када нас снађу невоље: не, нечастива сило, нећу теби да служим, ја ћу да служим Богу. И Бог ће дати снаге да пребродимо искушења. Али победити искушења не можемо, ако прво не победимо себе, ако немамо смирења. Јер се ђаво плаши крста и смирења. Ми смо се данас сабрали у ову светињу Каленићку да прославимо празник чудотворне иконе Мајке Божије Млекопитатељнице, чија се копија чува у овој светињи. Дошли смо да се поклонимо и да целивамо њену икону, и да је замолимо да нас она чува да не наиђу на нас искушења која не можемо да издржимо. Пресвета Богородица је наша светла узданица, она је наша мајка. Зато јој се стално обраћамо и говоримо: 'Пресвета Богородице спаси нас'. Молимо се мајци Божијој данас упуту у сусрет сваком добру и свако добро да нам подари. Пресвета Богородица нам је родила Бога Христа, зато је она и најславнија, најбездгрешнија, најчистија, и када то све знамо 'горе имајмо срца' и не бојмо се ни греха ни смрти, не бојмо се ни ђавола.“

Овом приликом је Високопреосвећени одликовао орденом Светих новомученика крагујевачких Евицу Андревску из Скопља за показану љубав према Епархији шумадијској. По заамвној молитви Митрополит Јован је пресекао славски колач, а након отпуста сабрање је продужено трпезом љубави коју је уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ И СВЕТСАВСКА АКАДЕМИЈА У ЈАГОДИНИ

Његово високопреосвећенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије уочи празника Светог Саве, првог српског архиепископа и просветитеља, 26. јануара у Јагодини. Црква Светих архангела Михаила и Гаврила је била испуњена верним народом који је дошао да прослави свесрпску народну славу са својим архијерејем. Празничном бденију присуствовали су одликовани чланови јагодинских заједница као и представници просветних установа Јагодине.

Митрополит Јован беседио је надахнуто, рекавши између осталог: „Ове године се навршава осамстопедесет година од рођења Светог Саве. Осамсто педесет година српски народ слави Светог Саву, српски народ моли Светог Саву и заиста ми Срби имамо велику привилегију да имамо за учитеља и духовног родитеља Светог Саву. Човека, светитеља кога не славе само Срби, него и други народи. Зато што је он био Божији човек, пун љубави и вере. Зато што је даноноћно клечао и молио се Богу да Бог просветли српски народ.

Ако читате његово житије, видећете да је он молитвама испрошен од Бога. Па ћете тамо видети како су се и Ана и Немања молили да им Бог подари једно дете. Они су видели да је то дете које поседује благодат Духа Светога. Наравно кад су видели тако мудро дете, и како је Свети Владика Николај рекао да је Свети Сава најлепше српско дете, хтели су да од њега направе владара. Но, човек снује, Бог одлучује. Он се одрекао престола и свега и пошао у манастир. И тамо прихвати се оно што му се у манастиру каже да ради. Он то чини из смирења, он то чини из љубави.

У то време није било лако добити аутокефалну цркву, али Бог отвара путеве праведном човеку. Тако је Бог отворио и

ум и разум и ондашњем цару византијском и ондашњем патријарху цариградском да је Свети Сава постао први српски Архиепископ.

Ми се зовемо светосавска деца, и јесмо, али да ли јесмо? Да ли идемо путем Светог Саве или идемо неким својим путем који сами измислимо? Ако смо на путу Светог Саве, то значи да смо на путу Христовом, на путу Јеванђеља.

Нека нам Господ помогне, нека молитве Светог Саве помогну нам да се одржимо као народ Божији, да се одржимо као народ Светог Саве. Нека је срећна слава српског народа – Свети Сава, нека молитве Светог Саве буду са нама.“

Након вечере љубави у новм парохијском дому Старе јагодинске цркве, Митрополит Јован је присуствовао традиционалној светосавској академији у Културном центру „Светозар Марковић“. Већ 21. пут вероучитељи Архиепископског намесништва Беличког је припремају са учитељима и наставницима јагодинских просветних установа и школа, а присуствују јој представници локалне самоуправе Града Јагодине, Школске управе Поморавског управног округа, директори школа, председници црквених општина и друге званице.

Архиепископ Јован је овом приликом доделио награде освојене на Светосавском темату и то: прву награду ученици 1. разреда Гимназије „Светозар Марковић“ Василиси Милојковић из Ћуприје, а другу ученици 2. разреда исте школе Вањи Милићевић из Јагодине. На академији су наступили црквени и школски хорови, певачке групе, свирачи и играчи, рецитатори и драмски извођачи. Сви су они подстакнути својим предавачима утkali свој труд и љубав у ову свечаност, и својим талентима дотакли срца посетилаца који су испунили салу јагодинског Културног центра.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

ПРОСЛАВА СВЕТОГ САВЕ СРПског У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

Његово високопреосвећенство Митрополит шумадијски Г. Јован, на дан Светог Саве Српског, служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу, у којој је принео молитве Богу и Светом Сави за спас српског рода. Радост литургијског сабрања заједно са Владиком и свештенством, поделило је доста верника и деце.

После прочитаног јеванђелског зачала у својој беседи Митрополит Јован, је између осталог истакао: „Браћо и сестре, нека нам је срећан и Богом благословен свесрпски празник и слава Светог Саве, кога данас прослављамо. Нека његове молитве, којима се непрестано моли Богу за нас, помогну да останемо на путу Христовом, на путу Светог Саве и на путу вере којом нас је привео Христу. Свети Сава је несумњиво најзначајнија личност у српском народу. Његова просветитељска мисија била је нераскидиво повезана са Христом. Просветитељство Светог Саве није само обично образовање; оно је произашло из дубоког духовног просветљења

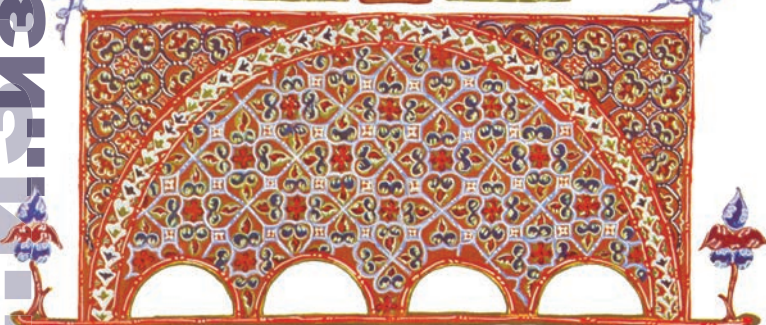
Христом. Злонамерни понекад тврде да српски народ велича Светог Саву као да је он Христос, али то није истина. Свети Сава је увек упућивао народ ка Христу, охристиовио српски народ и увео га у Цркву Бога живога. Свети Сава без Христа не би био оно што јесте. Христом је постао просветитељ и учитељ. Христом је просвећивао и освећивао српски народ. Свети Сава нам је прокрчио пут Христов, пут Цркве, пут Јеванђеља. Ако смо на његовом путу, ми смо сигурно на Христовом путу. Кроз историју српског народа, која је дуготрајна, мукотрпна, али истрајна, док год смо ишли тим путем, били

смо на путу који води ка Царству Небеском. То је онај пут на који нас Христос позива речима: 'Иштите најпре Царства Божијег и правде Његове, а све ће вам се друго додати.' Но, хвала Богу, има још христаликих људи, има још светих у роду нашем. И верујем да ће се Бог, захваљујући њима, и Свети Сава, који се непрестано моли за нас, постарати да се сачувамо као народ Божији. Али, браћо и сестре, то неће бити могуће ако Светог Саву будемо гледали изван Христа, ако будемо бежали од нашег животног крста, од трпљења и љубави. После заамвоне молитве Митрополит Јован је извршио обред резања славског колача и освећења славског жита. По завршеној Литургији чланови Дејчег хора Саборне цркве отпојали су неколико пригодних песама, потом је изведен је краћи рецитал посвећен Светом Сави, након чега су најмлађима подељени пригодни дарови.

Црквена општина крагујевачка и свештенство Саборног храма, са старешином Саборног храма протојерејем Дејаном Марковићем уприличило је трпезу љубави за госте и верни народ. Ова трпеза љубави, почива у заповести Божијој: Љуби ближњег свога као самог себе, и посведочена је добротољубљем и човекољубљем, а све у славу и спомен најдивнијег чеда одњиханог на крилу једне мајке од рода рашанског, рода српског.

Срећко Зечевић, протојереј

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

УПОКОЈИЛА СЕ У ГОСПОДУ МАТИ СЕРАФИМА

Након тешке болести, у вечерњим часовима 14. јануара 2025. године, уочи празновања Светог Серафима Саровског Чудотворца, уснула је у Господу Монахиња Серафима (Петровић).

Мати Серафима рођена је 17. марта 1947. године у селу Богалинац, као Милена Петровић, од оца Богољуба и мајке Костадинке. Завршила је четири разреда основне школе у родном селу, а са непуних 15 година одлази 13. јануара 1962. године у манастир Грнчарицу. Тамо је Владика шумадијски Валеријан 17. јула 1966. монаши у расу и Милена добија монашко име Серафима. Владика Сава је монаши 12. јуна 1986. у малу схиму. Године 2000. напушта манастир Грнчарицу и прелази у манастир Јошаницу, где јој Владика Василије Качавенда даје звање игуманије. Из Јошанице прелази у манастир Вољавчу, а затим у манастир Каленић. У мају 2012. године долази у манастир Ралетинац где остаје до своје смрти.

На празник Светога пророка Малахије и Светога мученика Гордија, 16. јануара служено је опело мати Серафими у манастиру Ралетинац. Опело је служио Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслужење свештеномонаха и свештеника Епархије шумадијске.

Митрополит Јован се опростио од мати Серафиме надахнутом беседом, рекавши између осталог: „У име Оца и Сина и Сетого Духа! Часно свештенство, преподобно монаштво, браћо и сестре. Овим опелом испраћамо душу монахиње Серафиме у Царство Божије, молећи се Господу Христу да је прими тамо где нема бола ни туге, већ је радост у Духу Светоме. Ми у чину опела почнемо да размишљамо где је отишла та душа, па и где ће отићи и наша душа после смрти. Ко размишља о смрти неће никада погрешити. Има нешто што не пропада после смрти, а то су наша добра и лоша дела. Душе праведника су у руци Божијој. Чекају покојни када ће анђели да затрубе и да објаве Други Долазак Христов. Сва наша дела записује наш анђео чувар и то ће на суду изаћи испред нас. Време на земљи је наше да кажемо Господе грешан сам, помози ми да се променим, поправам и преобразим. Не можемо ми да будемо немилостиви, а да очекујемо да нас Бог помилује. Ако не дајемо себе за другога онда Господ неће ни нас такве. Лепота

људска поцрни у гробовима, како каже Свети Јован Дамаскин. Треба да се сећамо краја свога живота и да се плашимо непокајаног греха. Треба Цркву да слушамо. Ова монахиња је имала послушност, никада није роптала већ је све са благословом примала, верујем да је Бог слушао њене молитве јер је она слушала Цркву. Бог је створио човека за вечност, али смрт је улез у роду људском. Смрт је плата за грех непослушности првога човека, Адама. У свет нисмо ушли по својој вољи и жељи и из света не излазимо по својој вољи и жељи. Ми се плашимо смрти јер она није природна, али ако живимо вером, Јеванђељем, онда тог страха неће бити. Треба само да идемо за Господом са вером у смирењу и послушности. Циљ нашег постојања није да се претворимо у ништавило већ да наследимо вечни живот и Царство Небеско. Не смемо презирати овај свет је га је Бог створио али ово је све пролазно. Овде се опредељујемо јесмо ли за Христа или за онога другога. Христос нам се стајно дарује и то треба да имамо на уму, то је храна нашој души. Нема смрти као претварања у небиће и ми хришћани нема-

мо никакву дилему да је монахиња Серафима данас у Царству радости, мира и утехе. Блажен је пут њеног упокојења, јер у последње време њено је тело било изложено мукама и болестима, али она се духом молила. Данас се сестра Серафима прибравља свим оним монасима и монахињама који су живели у овој светој обитељи у смирењу и послушности. Она је знала да докле год је на крсту има наде на Васкрење. Монахиња Серафима припада оној старој плејади монаштва, определила се за монаштво када су многи мислили да је то лудост. Све је примала у животу са смирењем јер је упирала поглед у небо и смирење молила од Господа. Ми свакога оплакујемо, али наша туга није очајничка, већ је радосна туга верујућих. Монахиња Серафима може данас да запева са псалмопојцем Давидом *мили су ми станови Твоји Господе*. Нека сестру Серафиму Господ насели у насељима праведних у наручју Аврама, Исака и Јакова. Нека нам опрости ако смо се чиме огрешили о њу и ми њој опростимо. Бог да јој душу прости!”

Саша Антонијевић, протојереј

АНГЛОАМЕРИЧКО БОМБАРДОВАЊЕ СРПСКИХ ГРАДОВА 1944. ГОДИНЕ

Циљ овог чланка није да полемисе са до сада објављеним радовима, већ да укаже на трагедију која је 1944. године задесила Србе и остале невинне грађане српских земаља. Намера је да се кроз нова сазнања укаже на бесмисао овог злочина који је могао бити избегнут или сведен на драстично мањи број пострадалих и осакаћених; такође, да се кроз фрагментарна сведочанства српских клирика сагледа и њихов поглед на наведене догађаје.

Савезници су бомбардовању непријатеља у току Другог светског рата придавали огромну важност. Запрепашћује чињеница да је од свих средстава која су уложили у рат, чак 35% било усмерено у изградњу тешких бомбардера.¹ Приликом напада из ваздуха, како би се избегла противавионска артиљерија, бомбе су испуштане са висине од 3000 до 7000 метара. Како је бомбардовање са те висине недовољно прецизно, често се прибегавало „тепих-бомбардовању“, то јест избацивању веће количине бомби на одређени циљ, без обзира на страдање цивилних објеката и невиних људи.

Бомбардовање у овом рату је било брутално. Циљано су бомбардоване и цивилне мете. Број погинулих, рањених и осакаћених достигао је милионске бројке. Бомбардовање цивилних циљева дефинитивно није оправдало војна очекивања нападача, нико није кажњен, а многе сузе патње и бола остале су да вапе ка небу.

У послератној Југославији мало се говорило и писало о Савезничком бомбардовању српских градова 1944. године. Спомен на ове трагедије потиснут је из јавног сећања и скромно се обнавља тек у претходне три деценије.

Бомбардовање српских градова од стране Савезника у Другом светском рату извођено је од 20. октобра 1943. до 23. новембра 1944. године. Најпре је бомбардован Ниш 20. октобра 1943. године (погинуло око 250, а рањено око 200 људи), потом 30. марта 1944. године, 5. априла 1944. године (око 90 погинулих), на Велику суботу 15. априла 1944. године (63 погинулих), на Васкрс 1944. године (1 погинуо), 18. маја 1944. године. Опет 8, 11, 14, 15, 19, 23. јуна и 15, 22. и 26. јула 1944. године. Зна се да је приликом бомбардовања Ниша 17. августа 1944. године погинуло више од 10 људи. Ниш је опет бомбардован 21. августа па, како су забележили Немци, и 2. септембра са 200 бомбардера и 80 ловаца.

У Нишу је још од првог бомбардовања, 20. октобра 1944. године, када је погинуо велики број људи и када су срушене многе куће и зграде, завладао страх, како је епископ нишки извештавао Свети Синод.² Живот је у Нишу настављен у ванредним условима, замрачивањем и бежанијом у току узбуне, али су школе, основне установе, продавнице и пијац ипак некако радили. Све се драстично променило у априлу 1944. године.

Приликом бомбардовања 5. априла 1944. године погођена је Саборна црква у Нишу и бројне куће и установе. Центар је посебно пострадао, иако тамо није било војних објеката. Чак је погођено и нишко гробље. Многе породице су биле уништене. Велики је очај био родитеља у Нишу који су изгубили своју децу и супружнике, а ни трагедије рањеника нису биле мање.³

Нишка Саборна црква била је погођена директно. Срушен је већи део северног зида и добар део олтарског зида капеле Светог Јована. На епархијском двору

поломљено је 15 прозора. Саборну цркву су свештеници покушали да очисте и оспособе за богослужења, али је градски инжењер то забранио због опасности од урушавања, па је црква остала онеспособљена за даља богослужења.

Услед бомбардовања Ниша на Велику суботу и Васкрс 1944. године, у граду је наступила велика паника и бежанија. Град је опустео. Само су у предаху бомбардовања избегли грађани долазили да понесу понешто од покућства и преживелог намештаја из рушевина. Градска надлештва су се иселила из Ниша, а за њима су се иселиле и епархијске власти Нишке епархије у село Јелашница код Нишке Бање. Епископ нишки Јован најпре је од Велике суботе (15. априла) до 23. априла боравио у вили нишког адвоката Димитријевића, па се придружио епархијској канцеларији у Јелашници, и уселио се у свештенички стан. Са њим су у Јелашници били и архијерејски заменик Живојин Станковић и члан црквеног суда свештеник Светомир Станковић, док су остали нишки свештеници избегли по другим селима. Епископ Јован је наредио нишким свештеницима да у Нишу организују дежурства, али је истовремено био забринут за њихов опстанак јер су остали без пастве.⁴

У јунском бомбардовању Ниша коришћене су и запаљиве бомбе, па је велики део грађана остао без крова над главом. Људи су били огорчени и због честог митраљирања грађана од стране Савезника приликом бомбардовања. У јуну 1944. године град је бомбардован и запаљивим бомбама, пуно кућа је срушено, и око 28000 људи је побегло из града, те је Ниш постао пуст град: „Улице су биле толико пусте да се просто чуло шуштање ваздуха као шум мора.“⁵

До 18. августа 1944. године Ниш је бомбардован 12 пута. Претпоставља се да је у бомбардовањима Ниша погинуло је преко 1000 цивила.

Епископ Јован се митрополиту Јосифу жалио на зарађе Ниша уз речи да у Београду за разлику од Ниша има шта да се бомбардује, али и шта да остане. Жалио се на константно убијање Нишлија од стране савезничке авијације, али и на новонастале услове живота где је храна постала неиздрживо скупа.⁶

И као да нашем народу није било довољно страдања, појединци су захтевали од Српске Православне Цркве да се определи за једну страну. Поводом таквих настојања епископ нишки Јован у смутним данима рата 1944. године писао је митрополиту Јосифу, председавајућем Светог Синода: „Многи колаборационисти одметнули се у шуме. Пре су нас нападали што и ми не колаборирамо с њима. Сад нас опет нападају с друге стране. Ја мислим да се ми не обазиремо на такве опортунистичке карактере, већ да останемо при досадашњем свом ставу – црквеном и националном. Мислим да је досадашњи наш став потпуно исправан те га не треба напуштати. Једино би требало утицати на људе који чују наш глас, да се престане са међусобним убиствима, као што сам ти и раније писао.“⁷

Бомбардован од стране Немаца 1941. године, мучнички Београд, престоница нацистима супростављене Краљевине Југославије, бомбардован је на Васкрс (16.

април) и другог дана Васкрса 1944. године од стране западних Савезника. Бомбардован је 21. и 24. априла, када је бомбардован и Земун. Тешко бомбардовање било је и 18. маја 1944. године.⁸ Опет је бомбардован 6. јуна, па 3. јула.

Београђани нису очекивали бомбардовање свог града. Посматрали су авионе знатичељно, и само бомбардовање веома их је изненадило. Избор дана на Ускрс 1944. године за бомбардовање Београда је био шокантан.⁹ Растужује чињеница да је на једној неексплодираној бомби у Београду на Ускрс 1944. године писало ћирилицом: „Срећан Ускрс“.¹⁰ Процене о погинулима иду од 780 до 1260, а рањених од 1600 до 3200 цивила. Поручено је око 600 кућа. Пуно људи остало је затрпано испод рушевина. Неђијева администрација процењивала је да је погинуло око 2000 људи. Мученици заточени у логору на Сајмишту гинули су од савезничких бомби. Погинуло је 60 логораша, а 150 је рањено.¹¹ И друго велико бомбардовање Београда донело је велике жртве. Процењено је да је погинуло 350 људи, а да је било 650 рањених цивила.¹² Само до почетка маја 1944. године било је око 1200 тежих и око 3000 лакших рањеника.¹³

Страхоте бројева постале су Београђанима уочљиве када су у само једној прилици могли на гробљу да виде преко 450 мртвачких сандука.

На сам Васкрс 1944. године Београд је бомбардован у два наврата. Тада су погођени Београдска железничка станица и пошта поред ње, те Сајмиште на земунској обали. Пострадали су и Бајлонијева пијаца и околина Техничког факултета, Немањина, Сарајевска, Балканска, Молерова, Хаџи-Ђерина, Хаџи-Проданова, Захумска, Стишка, Милешевска, Краља Александра, Дечанска, Пашићева, Француска улица, Славија, Теразије и данашњи трг Републике.

Многе улице биле су закрчене од срушених зграда и запаљених аутомобила. Колика је била сила бомби, говори чињеница да су врата са једне баште („Београд башта“, власништво Светог Синода) одлетела у даљину више од 300 метара. Сведоци су записали о граду: „Изглед је био поражавајући“.¹⁴

Народ је после бомбардовања на Васкрс побегао из града, али се увече враћао, уз наду да више бомбардовања неће бити. Међутим, другог дана највећег хришћанског празника, Београд је бомбардован у пет наврата. Народ је потом масовно напустио град. „Настале су у Београду неиздржљиве прилике... Две трећине становништва ако не и више иселило се.“¹⁵ Влада генерала Милана Недића прешла је у село Пиносава на Авали. Водовод је престао са радом, прекинуте су телефонске везе, осветљење није радило. Престале су да раде установе, школе су затворене. Хране је било све мање и страшно је поскупела. Град је толико опустео да није било кога да откопава затрпане.

У току овог бомбардовања погођене су зграде болница, сиротишта и многих установа неопходних народу које су имале чисто цивилну сврху.¹⁶ Приликом ових бомбардовања погођено је и Градско породилиште које се налазило у улици Кнегиње Персиде. Зграда породилишта била је упола разорена, а упола девастирана. Било је и пуно жртава међу породиљама, децом, особљем и посетиоцима: „Из породилишта је извађено

15 мртвих породиља и исто толико новорођенчади, док се тачан број још не зна, јер се под гомилама цигала и осталог грађевинског материјала налазе не више лешеви већ само сасвим раскомадани делови.“ Било је и пуно повређених породиља, а лекари су показали велику ревност спасавајући бебе.¹⁷

Генерал Михајловић је поводом Савезничког бомбардовања Београда 21. априла послао Југословенској избегличкој влади у Лондону извештај: „Резултат бомбардовања (...) такав је да је становништво Београда поднело огромне жртве. Од војних објеката једино су погођени железничка станица са просторијама, творница војног прибора и кућа у којој је Гестапо био смештен на Дорћолу. Бомбе су бацане по свим крајевима града, чак су погођене болнице и санаторијуми. Војна болница,

у којој су се налазили наши заробљеници повратници ради лечења, била је погођена. (...) На улицама лешеви жртава свуда су присутни. Они који су преживели ово, разбегли су се на све стране. Читаве улице биле су у пламену. Прва помоћ одмах је престала да функционисе. И још увек лешеви се налазе на улицама. Последице овог бомбардовања далеко су горе од оног 6. априла 1941. Београд који је дао 27. март, није заслужио ово!“¹⁸

У београдској штампи Станислав Краков је наводио многобројне поименичне страшне судбине читавих породица пострадалих у бомбардовању Београда. Осим навођења појединачних судбина и описивања гомила меса које су некада били људи, прави пример очаја био је опис избезумљене жене која је после бомбардовања „рашчупане косе и помућеног погледа како иде улицом, док се свет са ужасом уклања од ње. Она једнако шири руке и виче: 'Мићо сине, где си. Мајка ти је ручак спремила'.“ Станислав Краков је тада онима са Запада поставио питање које ће се, нажалост, у Београду поновити после пет и по деценија испред националне телевизије: „Зашто?“¹⁹

Истакли бисмо и ове речи Станислава Кракова: „Ми не знамо шта су англоамерички авијатичари намераваали да туку, али исувише добро знамо шта су погодили. Приредили су масовни покољ београдског становништва и најбезобзирније разарање овога нашег града.“²⁰

О другом дану Ускрса и бомбардовању Београда остале су записане речи епископа Нектарија Круља: „почела се од детонације трести зграда Патријаршије и прскати окна на прозорима, уклонио сам се у кут собе и почео крстити се и Богу молити говорећи у себи: 'Боже нека се врши воља Твоја!'“. Он се касније жалио да је Патријаршију одмах напустила сва послуга, и да су се на бег спремали и калуђери, али су се предомислили на-

кон упозорења да се у Патријаршију не враћају ако је напусте.²¹

Викарни епископ будимљански Валеријан Стефановић (од 1947. године епископ шумедијски) другог дана Ускрса служио је у Светосавској цркви (старој Светосавској цркви на Врачару). У овој цркви су од бомбардовања била поломљена стакла у куполи. Како је претходног дана околина храма пуно пострадаола, владика Валеријан је, по сопственом сведочењу, служио у скоро празној цркви јер је народ из овог краја тада избегао из Београда. У свим београдским црквама прва два празнична дана редовно су служена богослужења без обзира на опасност, али трећег дана Васкрса током поновљеног бомбардовања разбежало се и свештенство, тако да на тај дан није ни служено у Саборној цркви, цркви Ружици, Светог Александра Невског и Вазнесењској цркви.

У бомбардовању је оштећена црква Ружица²² и још више капела Свете Петке на Калемегдану. Половина куће при овој цркви је срушена, а војни прота Алекса Јовановић је контузован однесен у болницу. Управа Богословије Светог Саве одмах је отказала све испите на неодређено време.

У бомбардовању Београда на Васкрс 1944. године било је и жртава међу свештенослужитељима: „На први дан Ускрса, вршећи своју дужност, на једном крштењу, погинуо је протојереј Братислав Маринковић, парох при цркви св. Александра Невског. Истог дана погинуо је и ђакон Продановић, вероучитељ суплент IX мушке гимназије у Београду.“²³

По договору са митрополитом Јосифом, епископ Валеријан је 22. априла одржао помен и преливао гробове пострадалих Београђана у бомбардовању у току Васкршњих празника, а недељу дана касније је то поновио над гробовима оних који су у међувремену ископани из рушевина.

Владика Валеријан је врх Српске Цркве известио и о онима који су били угрожени, а слабо видљиви за јавност: „Напомињем да су велики страх и много самопожртвовања показале сестре монахиње манастира Ваведења на Топчидерском брду. Страх од множине бомби које су падале као киша око манастира, а пожртвоване у чувању 60 избегличке деце, девојчица између 3 и 4. г. које су на нези и старању код њих. У жељи да очувају животе ове дечице оне су их превеле у село Кумодраж и сместиле у тамошњу основну школу. Немајући превозних средстава преносиле су их на леђима и у наручју натоварене уз то и најпотребнијим пртљангом (постељином, дечијом преобуком и храном). Деца са монахињама се још тамо налазе. Много се муче јер немају довољно просторија нити најпотребнијих услова за одржавање у чистоти приличног броја деце.“ Мало касније, 14. маја епископ Валеријан је посетио и манастир Раковицу: „Поред деце која се тамо стално налазе доведено је још око 60. Тамо је дошло још пет монахиња из манастира св. Ваведења, које сте Ви послали, тако да их сада има 11. Оне врло успешно оправљају свој посао негујући им поверену децу.“²⁴

Београд је бомбардован и 18. маја, када су пострадали најпре улице Милешевска, Лозничка, Томаша Жежа,

Престолонаследника Петра, Господара Вучића, Јужни булевар и друге. Епископ Валеријан је обишао истога дана овај крај и за собом оставио опис онога што је затекао: „Било је страшних призора. Много рањених, много од страха избезумљених. Било је и жртава. На пр. у Милешевској улици срили смо једна рабацијска кола натоварена једним празним мртвачким сандуком, поред кога је седео један средовечан човек. Када ме је опазио узвикнуо је `Оче несретан сам` и горко је заплакао. Затим у цркви Св. Тројице затекао сам пуно верника. Утучени многи су приступали руци, пријатно изненађени што виде владика у својој средини. Једна старица, чија је кућа тога дана срушена, приступила ми је са речима: `Оче, све ми је пропало`. Колико сам умео утешио сам је са неколико речи.“²⁵

Митрополит Јосиф је 24. маја 1944. године приликом парастоса пострадалих Београђанима служио са епископима Арсенијем и Нектаријем на Новом гробљу у Београду, уз многобројно београдско свештенство, и тада је беседио:

„Напади извршени над српским народом и над његовом јуначком престоницом 16. и 17. априла, на први и други дан Ускрса, па поновљени 18. маја нису од Српског народа ничим и ниодкога заслужени. То се не може одобрити, нити оправдати. Истина, бројно велики народи имају често друкчију психологију од малих народа. Рећи ће се да има момената у војничкој историји када извесни поступци имају оправдан значај. За Србе они

то немају, јер нам се толико пута неправде наносе. Наша чаша горчине прекипела је.

Зашто је то било, када је то било, и од кога је то учињено?

Обично се каже да се траже војни циљеви, али ми се питамо: да ли су цркве, болнице, сиротињски станови, изнемогли старци и болесници, зар су то објекти које је требало напасти? Нека на то одговоре они који су то учинили!

Напади су учињени на најсветији хришћански празник, на дан када сви ми слаavimo победе живота над смрћу, када цео хришћански свет узноси топле молитве Богу. У то време ми смо били сведоци проливане крви невиних страдалника, проливане у часу када свештеници приступају најсветијем чину: светом Причешћу.

Од кога је то било? Од народа који сваке суботе пре 12 часова напушта све послове, узима библију и одлази ван вароши да се у тишини Богу помоли за свој народ и за цео свет! Ето у тај дан су нам они послали смртоносне и зарађује бомбе. Где је ту цивилизација, где култура, где хришћанство? Нека на

то одговоре они који су то учинили!

Ми не можемо за њих наћи никаквог оправдања, него се Богу молити и веровати у вечну правду Господњу која је вечна и недељива. Нека она суди народима по делима њиховим.

Црква света, са мученичким својим народом, клања се жртвама гордог Београда и моли да Господ прими душе њихове верујући да ће из гробова невиних да роди цвеће које ће будућа поколења својим мирисом да опаја. Молимо се Богу да пепелу њиховом подари мир. Слава невиним жртвама!⁴²⁶

Цивилни и војни представници Југословенске избегличке владе у Лондону и Вашингтону били су шокирани савезничким бомбардовањем Београда на Ускрс 1944. године, и жестоко су протествовали код тамошњих власти.²⁷ Одговори и негирање жртава били су лицемерни као и приликом бомбардовања крајем XX века: „Према свим званичним америчким подацима, штета причињена невојничким објектима није била велика, а ни у ком случају сразмерна са осовинском пропагандом, било преко радија или другим путем.“⁴²⁸

Током бомбардовања београдског насеља Чукарице 3. јула 1944. године погинуло је 24, а рањено је 58 цивила. Београд је бомбардован и 3. септембра (8 погинулих), 6. септембра (око 100 погинулих и 650 рањених;

Београд је тада бомбардовало 150 савезничких бомбардера) и 8 септембра (погинуло 15). Београду је нанета огромна штета.

Због овог бомбардовања код Савезника је протествовала и Југословенска влада у Лондону. Многи Срби избегли у Лондон сматрали су ово бомбардовање злочином.

Број погинулих цивила у току савезничких бомбардовања Београда дефинитивно је био већи од броја по-

гинулих цивила у току априлског бомбардовања Београда 1941. године од стране Немаца. Самарцић тврди да је у бомбардовањима Београда 1944. године погинуло више од 4500 цивила.²⁹ Томе треба придодати и непознат, али сигурно огроман број осакаћених и рањених Београђана.

Лесковац је бомбардован 5. априла 1944. године, али је најразорније бомбардовање било 6. септембра исте године. Ово бомбардовање извели су Савезници на инсистирање партизанског војсковође Коче Поповића. Тимотијевић о броју жртава каже: „Према партизанским подацима, погинуло је преко 500 Немаца, 200 четника и 300 љотићеваца, као и 1000 цивила.“ Самарцић доноси другачију слику, која описује четничко ослобођење Лесковца и стравично страдање цивила због неразумљивих и неприхватљивих захтева Коче Поповића. По овој верзији, која је извеснија, Немци нису били ти који су страдали у Лесковцу. Жртве су били српски цивили.

Бомбардовани су Суботица 2. и 17. јуна 1944. године, Нови Сад 16. јуна, Сремска Митровица 27. јуна и Пећ 30. јуна и 27. јула 1944. године. Смедерево је бомбардовано 11. јуна 1944. године (80 људи је погинуло, а 200 рањено) и 16. јула исте године. У бомбардовању Алибунара код Вршца погинуло је 134 цивила, а 158 је рањено. Ужице је бомбардовано 14. октобра када је погинуло 29

цивила, и 23. новембра када су погинуле 72 особе. Нису наведена сва бомбардовања српских градова.

Напади савезничких авиона на путничке возове и железничке станице за народ Србије били су шокантни и трагични. У нападнутим возовима широм Србије било је на десетине убијених и рањених, а исто тако и на железничким станицама. Само у једном дану, 22. јула 1944. године, на железничкој станици у Краљеву погинуло је 30 људи. У нападу на краљевачку железничку станицу ноћу 11. августа погинуло је преко 40 цивила, а поједини делови града су у потпуности уништени. Немци су оштећења на железничким пругама и чвориштима поправљали у року од 24 до 48 часова, док грађанима најмилије нико није могао да врати. Зна се да су чак и амерички обавештајни официри који су били на терену, у Србији, извештавали команду да бомбардовања срп-

ских градова нису постизала свој циљ, јер је нанета штета Немцима била мала, а српско цивилно становништво је пуно страдало у тим бомбардовањима.

Извештај Немаца о бомбардовању Краљева 2. септембра 1944. године добро описује каква су бомбардовања била. Савезници су тада бомбардовали Краљево са 200 бомбардера у 17 налета.³⁰

Крагујевац је 22. јула 1944. године бомбардовало 30 америчких бомбардера. Мета напада била је крагујевачка железничка станица, али су бомбе падале по читавом граду. Том приликом погинуло је 39 људи, док је 45 рањено. Поручено је више од 50 кућа.³¹

Крагујевац, град који је преживео масовна стрељања 1941. године од стране немачких окупатора, доживео је да немачки командант града дође на сахрану двадесетпеторо пострадалих Крагујевчана у току овог Савезничког бомбардовања, да становништву Крагујевца изјави саучешће и положи венац испред покојника.

Осим јулског бомбардовања, ова пошаст није мимоишла Крагујевац ни после ослобођења. Крагујевац је ослобођен 21. октобра 1944. године, а већ 29. октобра бомбардовали су га (највероватније грешком) авиони Црвене армије. Том приликом у насељу изнад Градске

болнице погинуло је осморо људи, од којих су чак седморо били деца од три до четрнаест година.

Подгорица је бомбардована 23. октобра 1943. године, и тада је погинуло око 150 цивила, а 5. маја 1944. приликом бомбардовања у Подгорици, која је веома тешко пострадала, убијено је око 600 људи (цивила), а више од 1000 рањено.³²

Мајор Данило Салатић јављао је из Херцеговине 3. марта 1944. године: „Помоћ савезничког ваздухопловства не иде на штету окупатора, већ нашег становништва. На Груди од 53 мртва и рањена само два Немца, остало све грађани.“³³

Никшић, у коме није било војних циљева, бомбардован је 7. и 8. априла, на празник Врбицу. Погинуло је око 150 а рањено око 200 грађана. Тада су настрадали и свештеници у никшићкој цркви, а митраљирана је из авиона и црквена литија.

Новине су јављале да су на Никшић савезници бацили бомбе од 2000 килограма, и да је порушено пола града.³⁴

Услед савезничког бомбардовања у Црној Гори је страдало преко 2000 људи.

Бомбардована су током 1944. године и српска места у Далмацији и Крајини. Војвода Ђујић је у априлу протествовао код генерала Михаиловића због савезничког бомбардовања Книна са 40 бомбардера 3. априла 1944. године (тада је

срушена црква у Книну), када је један Немац погинуо а двојица рањено, док је погинуло и рањено 270 српских цивила.³⁵ Све информације добијене са српске стране о положајима немачких и усташких војних формација и њихових војних складишта у Крајини и Хрватској просто су игнорисане од стране савезника.³⁶

Савезничка бомбардовања 1944. године била су одговорна за погибију више од 10000 (српских) цивила, и још рањавање и сакаћење непознатог броја цивила.³⁷ Покушај појединих историчара да ублаже критику савезничких бомбардовања уз истицање чињенице да су у Југославији бомбардовани и поједини градови у којима Срби нису били већина, остаје блед у суочавању са стварним догађајима.³⁸

напомене:

¹ Милош Тимотијевић, *Мисија „Халијард“: ратна пропаганда, бомбардовање српских градова и евакуација савезничких авијатичара 1943-1944. године*, Службени гласник, Београд, 2020, 46.

² Допис епископа нишког Јована упућен Светом Архиепископу

ком Синоду Српске Православне Цркве ЕБр. 650 од 28. априла 1944. године из Јелашнице, Нишка Бања.

³ Д. Вучковић, „Међу 88 нишлија побијених `савезничким` бомбама налази се десетак мале деце“, *Ново време* 918 (11. април 1944), 2.

⁴ Допис епископа нишког Јована упућен Светом Архијерејском Синоду Српске Православне Цркве ЕБр. 650 од 28. априла 1944. године из Јелашнице, Нишка Бања.

⁵ Милош Тимотијевић, *Мисија „Халијард“: ратна пропаганда, бомбардовање српских градова и евакуација савезничких авијатичара 1943-1944. године*, Службени гласник, Београд, 2020, 267.

⁶ Епископ нишки је у Нишу раније имао башту, тако да је био обезбеђен бар поврћем, док је у избеглиштву био у тешкој ситуацији. Хтео је да оде у манастир Светог Романа, али су у околини манастира вођене борбе, те је одустао од пута. Зато се и обратио Светом Синоду да њега и епископа Емилијана тимочког помогну. Писмо епископа нишког Јована упућено митрополиту Јосифу 18. августа 1944. године из Јелашнице.

⁷ Писмо епископа нишког Јована упућено митрополиту Јосифу 18. августа 1944. године из Јелашнице.

⁸ Остало је сведочење да су бомбе овом приликом падале искључиво по цивилним метама.

⁹ О расположењу народа сведоче и речи епископа Нектарија: „Већина је протествовала што је бомбардовање извршено на Ускрс с повиком: 'Ето на који начин савезници честитају Ускрс'“. Извештај епископа зворничко-тузланског Нектарија Круља Светом Архијерејском Синоду Српске Православне Цркве од 20. априла 1944. године о бомбардовању Београда на ускршње празнике 1944. године.

¹⁰ Пауновић, Тијана, „Матичне књиге умрлих вождовачке цркве као извор за истраживање жртава англоамеричког бомбардовања 1944. године“, *Годишњак за истраживање геноцида* 8 (2016), 220.

¹¹ *Бомбардовање Београда у Другом светском рату*, Историјски архив Београда, Београд, 1975, 48.

¹² Генерал Михаиловић је у телеграму за Југословенску владу у Лондону процењивао да је у бомбардовању Београда у априлу и мају 1944. године од стране Савезника погинуло око 5000 цивила.

¹³ Александар Стојановић, „Бомбардовање Београда у Другом светском рату“, *Братство*, 72.

¹⁴ Извештај епископа зворничко-тузланског Нектарија Круља Светом Архијерејском Синоду Српске Православне Цркве од 20. априла 1944. године о бомбардовању Београда на ускршње празнике 1944. године.

¹⁵ Остало је написано да се сиротиња ноћу враћала у град да негде преноћи. Допис епископа Нектарија Круља као ректора Богословије Светог Саве упућен Светом Архијерејском Синоду Српске Православне Цркве 24. априла 1944. године.

¹⁶ „Другог дана Ускрса, 17. априла 1944. године, бомбе су погодиле Централни хигијенски завод, Болницу за заразне болести, Дом слепих, Берзу рада, Ортопедски завод, Државни дом за мушку децу, Државни дом за женску децу, два дома за децу српских избеглица из Хрватске и Босне и Херцеговине, Дечју болницу, Дечји диспансер.“ Пауновић, Тијана, „Матичне књиге умрлих вождовачке цркве као извор за истраживање жртава англоамеричког бомбардовања 1944. године“, *Годишњак за истраживање геноцида* 8 (2016), 220.

¹⁷ „Како је страдало градско породилиште“ *Ново време* (29. и 30. априла 1944), 2.

¹⁸ Милош Тимотијевић, *Мисија „Халијард“: ратна пропаганда, бомбардовање српских градова и евакуација савезничких авијатичара 1943-1944. године*, Службени гласник, Београд, 2020, 180.

¹⁹ Говор главног уредника „Новог времена“ Станислава Кракова на Београдском радију – Крик јаднога, искрвављенога Београда“, *Ново време* 938 (7. и 8. мај 1944), 2.

²⁰ *Исто*.

²¹ Извештај епископа зворничко-тузланског Нектарија Круља

Светом Архијерејском Синоду Српске Православне Цркве од 20. априла 1944. године о бомбардовању Београда на ускршње празнике 1944. године.

²² Владика Валеријан је о страдању цркве Ружице написао: „Од јаког ваздушног притиска демолирана је црква Ружица. Растресена је черамида на крову храма. Одваљен плех са куле. Сва врата изваљена и изломљена, а прозори поразбијани. Сама унутрашњост је у хаотичном стању. Иконе са иконостаса избачене, извесни делови чак и поломљени. Свети престо сав затрпан циглом и малтером. Зидови напрели, фреске на извесном месту покварене, канделабри у средњем делу храма прилично оштећени и т. д. Настрала је и кућа која се налази уз саму цркву у којој се налазе црквене канцеларије. Предузете су одмах мере да се све покретне ствари из цркве склоне на сигурно место. Овај храм је настрадао од бомбардовања извршеног на други дан Ускрса око 12 часова“. Извештај викарног епископа будимљанског Валеријана о бомбардовању Београда у априлу 1944. године упућен митрополиту Јосифу, привремено председавајућем Светом Синоду. Син. Бр. 949 од 2. маја 1944. године.

²³ *Исто*.

²⁴ *Исто*.

²⁵ *Исто*.

²⁶ „Свечани помен жртвама англоамеричког бомбардовања – Митрополит Јосиф осуђује у име цркве терористичке нападе на Београд“, *Ново време* 953 (25. мај 1944), 2. Митрополит Јосиф је поводом овог парастоса обавестио писмено Свети Синод да је лист *Ново време* известио са овог догађаја „у целости и верно“. Допис митрополита Јосифа упућен Светом Синоду 29. маја 1944. године.

²⁷ *Исто*, 33 – 39.

²⁸ *Исто*, 38.

²⁹ Милослав Самарцић, *Крвави васкрс 1944, Савезничка бомбардовања српских градова*, Una press, Београд, 2011, 93 – 94. Било је и извештаја, вероватно претераних, који су говорили о 5800 погинулих у Београду и 1200 у Земуну у току самог васкршњег бомбардовања 1944. године. Али, извештај да су немачки губици били безначајни делује као тачан. Поверљив допис Посланства Краљевине Југославије о ситуацији у Србији и Београду после америчког Бомбардовања за Васкрс 1944. године, упућен Божидару Пурићу, председнику Министарског савета, министру иностраних послова и заступнику министра војске, морнарице и ваздухопловства, *Југословенско-амерички односи 1918 – 1945, зборник докумената*, Архив Југославије, Београд, 2015, 416 – 419.

³⁰ Милослав Самарцић, *Крвави васкрс 1944, Савезничка бомбардовања српских градова*, Una press, Београд, 2011, 83.

³¹ „Савезничко бомбардовање 1944.“, Крагујевачки лексикон, Службени гласник – Град Крагујевац, Београд, 2013, 376 – 377.

³² Самарцић тврди да је бомбардовање Подгорице и других црногорских места тражио Пеко Дапчевић, и да је погинуло преко 2000 цивила. Милослав Самарцић, *Крвави васкрс 1944, Савезничка бомбардовања српских градова*, Una press, Београд, 2011, 15.

³³ *Исто*, 18.

³⁴ „На тражење маршала Тита бомбардовање Никшића“, *Ново време* 920 (13. април 1944), 2. Погледај и у Милослав Самарцић, *Крвави васкрс 1944, Савезничка бомбардовања српских градова*, Una press, Београд, 2011, 20 – 21.

³⁵ Војвода Ђујић је у очајању извештавао штаб Југословенске војске у отаџбини: „Туку се српска села и градови, национална наша упоришта и збегови, места у којима нема окупатора или их исти не користе за своје ратне циљеве, међутим не туку се ратни циљеви, војни објекти ни места у којима бораве десетине хиљада и дивизије немачких војника и усташа.“ *Исто*, 18 – 19.

³⁶ *Исто*, 20.

³⁷ Милослав Самарцић, *Крвави васкрс 1944, Савезничка бомбардовања српских градова*, Una press, Београд, 2011, 94.

³⁸ Самарцић је у свом ставу изричит – тешка бомбардовања су била резервисана само за српске градове. *Исто*, 15 – 16.

НАШ ИСКРЕНИ ЗАСТУПНИК „У НЕБЕСКОМ ВЕСЕЉУ ВЕЧНОМ“

„Каленић“ и у овом броју настоји да допринесе сећању на протојереја ставрофора Драгослава Степковића, главног и одговорног уредника нашег листа током две и по деценије, који се упокојио у децембру прошле године. Поред топлих речи о проти Драгославу које је написао протојереј ставрофор Милић Марковић, старешина Старе крагујевачке цркве, доносимо и чланак који је тадашњи главни и одговорни уредник „Каленића“ написао за први број који је изашао о Божићу 1979. године

Бог са сваком душом има посебне намере и води је особеним путевима. Нема тог пута којим, по благослову Божијем, прота Драгослав Степковић није био спреман да пође и нема те службе коју је добио од Цркве а да је није испуњавао са радошћу, савесно и одговорно. То је могао чинити зато што је Црква била његов живот. Сви којим смо га у последњим данима овоземаљског живота посећивали и причешћивали, сведоци смо да се више интересовао за живот Цркве него за све своје дијагнозе и терапије.

Познајемо много свештеника који су одликовани протојерејским чином. Уз сваки чин или службу морамо додати и име. Само за једног свештеника то никада није било потребно. Довољно је било рећи само једну реч – прота. Она је временом постала његово име и презиме, означавала је његово порекло и лични идентитет. Нема проте без Цркве јер је Црква његов живот.

Увек нас је поучавао да поштујемо старије и да несебично помажемо млађима. Једна реченица остаће као најважнија поука: „Није лако бити свештеник“. Она је у протином изразу означавала да нас је Господ призвао у овај свет да служимо Њему и ближњима, али и да подносимо многобројна искушења. Најтежа и највећа била су му породична искушења. Носио их је са вером праведног Јова. Могао је то чинити зато што су речи јутарње молитве Светог Филарета Московског: „Приносим себе на жртву Теби, предајем се Теби, немам жеља осим жеље да испуним вољу Твоју“ – постале његов живот. Оне су му пружале душевни мир, радост у срцу, ослонац у искушењима, утеху и наду у страдањима.

Прота је изашао пред лице Божије. Увек је веровао да ће га, кад крене на тај најважнији човеков пут, поред анђела чувара и Светог Николе, пратити и његов син. Дан протиног опела је дан упокојења његовог сина Драгана. Знамо да му је Господ наду и молитву услишио.

Са Христом или против Њега

(Каленић, 1979, број 1)

Историја овог света дели се на Стари и Нови завет. Време до Христа је Стари, а време после Христа Нови завет. Христос је централна личност историје који је, својим доласком, поделио време и повукао границе између Старог и Новог завета.

Цео Стари завет је припрема за Нови; припрема за Онога чијим ће рођењем почети Нови завет. Зато свети Божији људи, посвећени Духом Светим, проричу долазак Месије на Земљу, који ће донети спасење свима, јер су до Христовог доласка људи ходили „по тами и у сенци смрти“. Христос је рођењем у таквој људској тами греха засијао као Сунце, јер греха не беше на Њему, „нити се нађе превара у устима Његовим (Ис 53, 9).

Када се Спаситељ појавио међу људима, једни су Га дочекали са радошћу и љубављу, други са страхом и мржњом. Једни су му искрено отварали срца и примали Га као најдражег, други су затварали уши и срца пред Њим. Једни су у Њему видели свога највећег Пријатеља, а други су у Њему видели свог највећег противника.

Но, као што је Христов долазак поделио историју света на време до Христа и после Христа, свет и људи поделише се за и против Христа. Ова подела започела је још у оном тренутку када је Богомладенац Христос био положен у витлејемске јасле. Јер, с једне стране, анђели поздрављају песмом новорођеног Цара, а с друге стране – цар Ирод у Јерусалиму побоја се за своје царство – поби сву децу од две године и испод две, у Витлејему и околини витлејемској. И диже се плач и јаук матера до небеса, јер се испуни пророштво пророка Јеремије, које гласи: „Глас у Рами чу се, нарицање и плач велики; Рахиља плаче за децом својом, неће да се утеши за децом

својом, јер их нема (Јер 31, 15; Мт 2, 18).

Од онда, од Витлејема, поделе и борбе за и против Христа, започете Његовим рођењем, Његовом појавом у овом свету, трају до дана данашњег. Јер у овом свету води се стална борба између Бога и ђавола, Добра и зла, Христа и Антихриста. У тој борби свако од нас мора се наћи или на једној или на другој страни. Ко није са мном, против Мене је, говори Господ (Мт 12, 30). Неутралан нико не може бити; ко није са Сином Божијим, он је са Његовим и својим непријатељем – Сатаном.

Борба се не може избећи нити се у њој може бити неутралан. Ово треба стално да имамо на уму и свакодневно да питамо себе и проверавамо на којој смо страни, Божијој или Сатаниној? Оне који мисле да истовремено могу бити на обе стране Господ Исус Христос је унапред упозорио и опоменуо: „Нико не може два госпо-

на као оних богоборца пре нас и Његова вечна осуда: јер ће нам Он, на крају живота и света, бити праведни Судија, усвојили Га ми или одбацили, били са Њим или против Њега.

У Свом Еванђељу Господ Исус Христос каже: „Мислите ли да сам ја дошао да донесем мир на земљу? Не, кажем вам, него раздор. Јер ће одсад петоро у једној кући бити раздвојени; троје против двоје, двоје против троје; отац против сина, и син против свога оца; мајка против своје кћери, и кћи против своје мајке; свекрва против своје снахе, и снаха против своје свекрве“ (Лк 12, 51-53).

Узрок поделе и раздора међу љуима биће у њиховом опредељењу за Бога или Сатану, Добро или зло. Светлост и тама не могу бити заједно. Људи су се поново нашли пред истим проблемом пред који су били стављени наши прародитељи Адам и Ева. О тој прастарој дилеми, која је била и остаје увек актуелна за сваког човека, сазнајемо из књиге Исуса сина Сирахова, у којој пише: „Бог је у почетку створио човека, и препустио га у руке његове савести. Ако хоћеш, ти ћеш чути заповести (моје); да будеш веран, зависи од твоје добре воље. Пред тобом су стављени ватра и вода, на коју страну будеш хтео можеш пружити руку своју. Пред људима су живот и смрт, шта ко буде изабрао даће му се“ (Премудрости 15, 14-17).

Као што нам је познато – први људи су изабрали смрт. Син Божији дошао је на земљу да исправи погрешку наших прародитеља. Он је позвао све људе свих времена, и непрестано их зове преко своје Цркве, да се поново одреде, овога пута за вечност. Он је дошао на земљу и започео борбу против зла у свету, а у циљу ослобођења човека од робовања Сатани, греху и смрти. Он позива све људе да му се придруже: „Ходите к

дара служити; јер ће једнога мрзети а другога љубити“ (Мт 6, 21).

Срце човечије не може се поделити. Оно може припадати само једноме Богу или Сатани. Зато је Бог још од старозаветног човека затражио: „Сине, дај ми срце своје“ (Приче 23, 26). Он то и данас захтева од сваког човека. Зато је наша дужност да свакодневно проверавамо коме смо поклонили своје срце и ко у њему обитава. Оно никад није и не може бити празно – без станара: ако Бог није у њему, онда је Сатана. А то значи: или смо са Христом, или смо против Христа.

У овом свету и животу постоје два табора, табор богоносаца и табор богоборца. Разлика је међу њима сваки даном све већа и израженија. А за нас је најважнији проблем да знамо, јасно и сигурно, у коме се од ова два табора налазимо. Јесам ли у табору богоносаца или богоборца; јесам ли са Христом или против Христа?

За сваког од нас питање је врло актуелно. Ако га до сада нисмо себи поставили, неопходно је да то још данас учинимо и на њега дамо себи тачан одговор. Ако нисмо са Христом, онда смо против Њега, сећајући се Његових речи: „Ко није са Мном, против Мене је“ (Мт 12, 30). Ако смо против Њега, она нас чека иста судби-

Мени сви уморни и натоварени, и ја ћу вас одморити. Узмите јарам мој на себе и научите се од мене јер сам ја кротак и смирен у срцу; и наћи ћете одмор душама вашим. Јер је јарам мој благ и бреме је моје лако... Ко хоће за мном да иде нека се одрекне себе и узме крст свој и за мном нека пође. Јер код хоће живот свој да сачува изгубиће га; а ко изгуби живот свој мене ради и еванђеља ради, сачуваће га. Јер каква је корист човеку да задобије сав свет, ако изгуби душу своју. Јер шта ће човек дати у замену за душу своју? Који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем својим који је на небесима. А ко се одрекне мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред Оцем својим који је на небесима“ (Мт 11, 28-30; Мк 8, 34-37; Мт 12, 30; 10, 32-33).

Спаситељев позив и став су врло јасни за све народе свих времена и узраста. Радујмо се Његовом рођењу; радујмо се Његовом доласку у овај свет; радујмо се што је међу нама био и што је свагда са нама; радујмо се што је Својим рођењем све наше патње узео на Себе, а све ради нас и ради нашег спасења.

Пођимо још данас, ако нисмо до сада, за Њим, јер је Он био и остао за свагда: једини Пут, неисцрпни Живот, необорива Истина кроз векове.

Игуман Атанасије (Бедниј)

ПРАОБРАЗ ВАСКРСЕЊА

Овде су проповедали Свети апостоли Павле и Варнава. Родио се и живео Свети Спиридон Тримитунтски. Почивају мошти Првомученице равноапостолне Текле и Светих Киријака и Јустине, а у ризници Кикског манастира чува се више од хиљаду честица моштију угодника Божијих, између осталих и Кијево-Печерских преподобних. Уистину острво светих! Али за мене је најзначајнији на Кипру постао сусрет са Праведним Лазаром Четвородневним

У јесен 2019. године свет још ништа није знао о надолазећој пандемији нове коронавирусне инфекције, границе држава биле су отворене и ништа није спречавало путовања и ходочашћа. Планирајући једногодишње одсуство, зауставио сам свој избор на задивљујућем месту – невеликом комаду копна у источном делу Средоземног мора, који је означен на картама као острво Кипар. Овог часа оно је првенствено познато по одмаралиштима. Занимљиве пешчане плаже, обележене „плавом заставом“ (једном од најчешћих у Европској Унији), колоритне таверне са традиционалним јелима локалне кухиње и чувеним кафанама, палмама и егзотичним растињем, вечерњим свежим ваздухом и умирујућим шумом таласа који се разбијају о обалу – све то остаје у сећању ономе ко је макар једанпут посетио Кипар.

Седам дана, јасно да је недовољно да бисте овде разгледали сва историјска места, али успећете да се упознате са највећим хришћанским светињама и заувек заволите ово острво. Управо овде током многих векова хришћани брижљиво чувају дирљива сведочанства о првом Епископу Кипра, светом праведном Лазару. Да, оном истом о којем приповеда Свети апостол у јеванђелиста Јован Богослов и чије васкрсење из мртвих једном годишње спомињемо у недељу пре Пасхе. Јеванђеље спомиње само једну епизоду из његовог живота, али Кипрани могу испричати много дирљивих догађаја о овом светитељу. Дакле, шта ми знамо о њему?

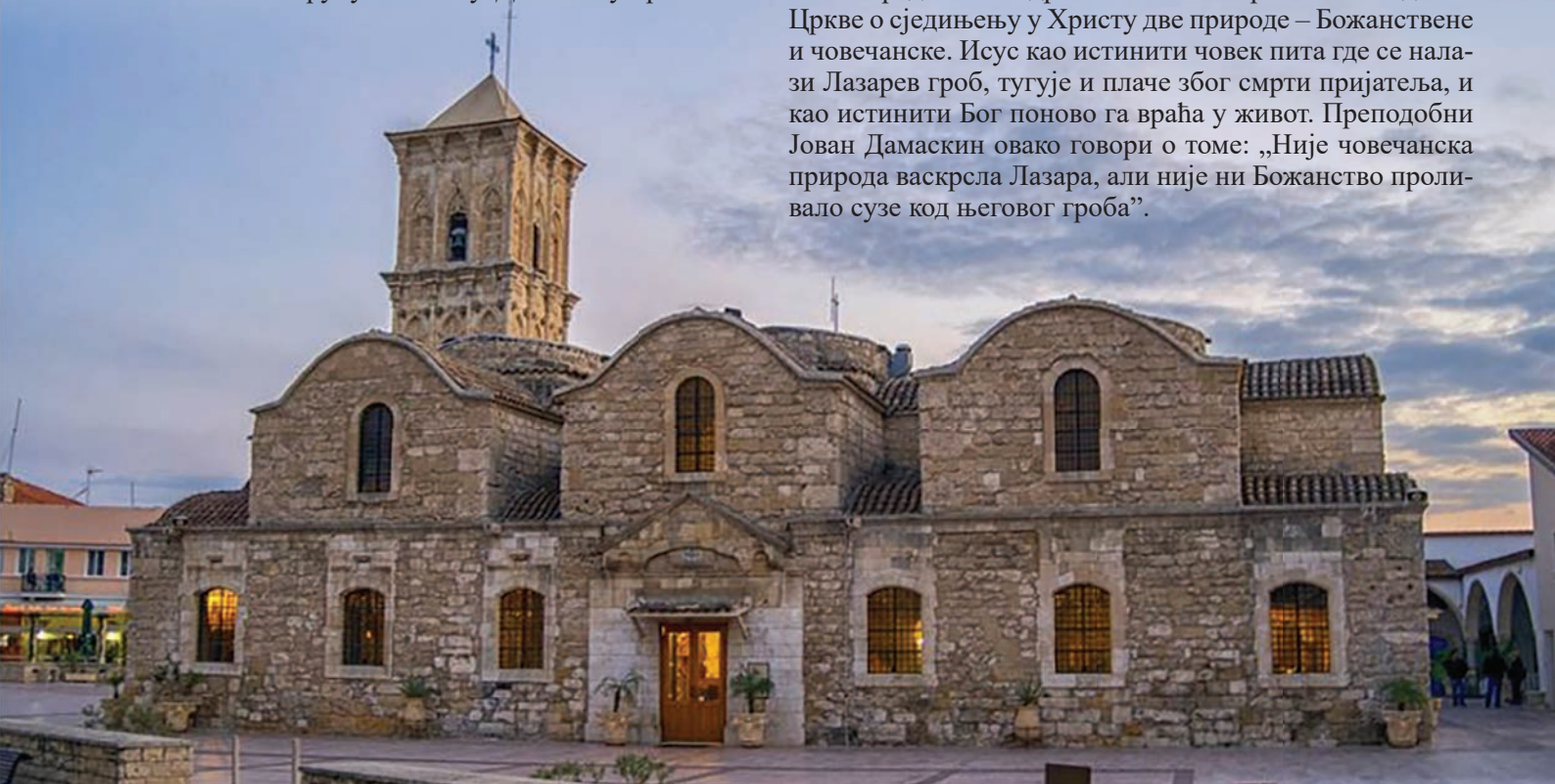
Јеванђељска прича о васкрсењу Лазаревом није просто подробно описана, него, ја бих рекао, то је учињено са психолошком скрупулозношћу. Детаљи су пренесени

тако очито и јасно да не остаје сумња: јеванђелиста Јован се налазио унутар догађаја и постао очевидац чуда које се догодило.

Лазар из Витаније, брат Марте и Марије, припадао је Иусовим ученицима. Господ га је чак називао својим пријатељем. Но, примивши вест о његовој болести, Исус оклева и не жури њему у помоћ. Тек четири дана после Лазареве смрти Господ долази у Витанију.

Интересантан дијалог дешава се између Марте и Христа: „Да си Ти био овде, мој брат не би умро!“, као да Га, опхрвана тугом, прекореве сестра умрлог. И вероватно јој се речи Учитеља „Васкрснуће брат твој!“ у том моменту чине као проста утеха и ништа више. „Знам да ће васкрснути о васкрсењу, у последњи дан“, изговара она, не схватајући још да пред њом није просто пророк и чудотворац, него Онај ко је сам извор живота. „Ја сам васкрсење и живот; који верује у мене, ако и умре, живеће. И свако, ко живи и верује у мене, не умире завек. Верујеш ли овоме?“ Такав одговор прима уплакана жена. И након неколико тренутака мртваца, чије је тело дотакло труљење и у чију смрт није било ни најмање сумње, у одговор на Христове речи: „Лазаре! Изађи напоље!“, излази из гроба.

Ево, по свој прилици, свега што саопштава Јеванђеље о праведном Лазару. Уосталом, у приповедању је присутан важан детаљ. „Исус... потресе се у духу и сам се узбуди, и рече: Где сте га метнули? Рекоше Му: Господе, дођи да видиш. Исусу ударише сузе“ (види: Јн. 11, 1–44). Овде није просто описан случај када је Господ плакао. У овим редовима садржи се основна христолошка догма Цркве о сједињењу у Христу две природе – Божанствене и човечанске. Исус као истинити човек пита где се налази Лазарев гроб, тугује и плаче због смрти пријатеља, и као истинити Бог поново га враћа у живот. Преподобни Јован Дамаскин овако говори о томе: „Није човечанска природа васкрсла Лазара, али није ни Божанство проливало сузе код његовог гроба“.

Ларнака – град пријатеља Божијег

Наше путовање по Кипру почиње од града Ларнаке. У ствари, овде смо се и зауставили у хотелу на приобаљу, у предграђу, недалеко од села Пила.

Ларнака је наследница древног града-државе Китиона, основаног, по предању, од стране Китима, праука Ноја. Овај град је познат као домовина чувеног античког философа Зенона, који је основач стоичке школе. Од IX века пре Христовог рођења Китион је био фе-

ничански град, а 333. године пре Христовог рођења обрео се у саставу државе Александра Македонског, затим је прешао под власт египатских Птоломеја, а потом Рима и Византије. Од VI до X века после Христовог рођења Китион је изложен земљотресима и разорним нападима Арапа. У временима Кипарског краљевства и венецијанске владавине град се називао Аликес („Славо језеро”). Године 1570. био је освојен од стране Турака. Вероватно због велике количине древних саркофага нађених овде (на грчком „ларнакес”) град су назвали Ларнакон.

Наш главни циљ у Ларнаки била је саборна црква Светог Лазара Четвородневног, која се узвисује на главном тргу старог града. Овом храму је око 1100 лета. Из-

грађен је над гробницом Праведног Лазара и чува сребрни ковчег са његовом часном главом и делом моштију.

Немогуће је пренети сав калеидоскоп емоција које смо искусили молећи се овде. Јер је са овим човеком говорио сам Христос, више од тога, назвао га је својим пријатељем и васкрсао га је из мртвих. Али како је светиња доспела овамо, на острво Кипар? Знамо да су се јеванђељски догађаји десили далеко од овог места.

Јеванђелиста Јован Богослов приповеда о томе да су јудејски првосвештеници одредили на саветовању да

убију не само Господа Исуса Христа, него и Лазара, зато што су ради њега многи од Јудејаца приступали и веровали у Исуса (Јн. 12, 11). После Христовог Васкрсења Лазар је био принуђен због опасности да напусти Јудеју. Сагласно предању, године 33. сео је у лађу без весала, коју су пустили у Средоземно море. На чудесан начин лађа је стигла до обала Кипра, недалеко од Китиона. Овде се Свети Лазар Четвородневни и населио.

Године 45. на острву су проборабили Свети апостоли Павле и Варнава, који су рукоположили Лазара за Епископа Китионског. Осамнаест лета је служио као Епископ, а после свог васкрсења проживео је тридесет лета. Са овим временом повезано је много предања, које и до сада брижљиво чувају православни Кипрани.

Тако, једно од њих приповеда да је Свети Лазар хтео да се сусретне са Пресветом Богородицом, али није могао да се упуту у Палестину због претњи од стране Јудејаца. Зато је за Њу опремио брод. Пут Пресвете Мајке Божије показаће се веома тешким, брод је доспео у олују и, вољом Божијом, Она је најпре пристигла на Атон, а затим на Кипар. Пресвета Богородица је предала Лазару много дарова, које је сама припремила.

Сагласно другом предању, Свети Лазар се после васкрсења никада није осмехивао, потресен призором који му се открио у аду, где је провео четири дана после смрти. И само једном, поставши сведок тога како један човек ломи глинене крчаге, свети се осмехнуо и рекао сапутницима: „Гледајте, глина ломи глину!”

Још су нам Кипрани говорили да је Лазар увек јео слатко, како би надјачао одвратни укус трулежи, који је током целог живота после васкрсења остао у његовим устима.

Лазару је било шездесет три године када је умро по други пут. Сахранили су га на месту где се сада уздиже византијска црква у његову част на главном тргу Ларнаке. Сама црква је изграђена по налогу и средствима Константинопољског императора Лава Мудрог у замену за мошти светог, које су најпре обретене 890. године. На саркофагу у његовом гробу био је натпис: „Лазар Четвородневни, пријатељ Божији”. Авај, после заузимања Константинопоља од стране Франака 1204. године крсташи су украли мошти Светог Лазара и допремили их у Марсељ, где се губи њихов траг. Од тог доба и до дана данашњег Французи га сматрају првим Епископом Марсеља.

Међутим, кипарски следбеници Светог Лазара показали су се далековидијим од свог императора Лава Мудрог. У престоницу Византије нису упутили целе мошти, оставивши и на сигурно сакривши на острву њихову половину и часну главу. Дуго времена нико није знао где се налазе остаци моштију, о чему је са жаљењем писао у својој књизи „Странствовања по светим местима” наш земљак Василиј Григорович-Барскиј, који је посетио Кипар 1735. године.

Тек 1972. године Господ је послао својеврсни знак: изненада су се у ларначком храму запалиле иконе горњег реда иконостаса. Ватра се брзо проширила, али, доспевши до иконе светог Лазара, изображеног у архијерејском омофору са крстовима, такође се изненада угасила. Свештенослужитељи су сматрали пожар као знак неопходности спровођења поправки у храму и тражења моштију Светог Лазара Четвородневног. Земљани радови су наручени код

Проклетство или дар светог Лазара?

Постоји још једна знаменитост повезана са именом Светог Лазара. То је Слано језеро, смештено између града Ларнаке (југозападно од полиса) и села Дромоласкијас. Његова површина износи пет квадратних километара, а пречник више од једанаест километара. Једно од најинтересантнијих својстава језера можете видети само неколико месеци у години. Лети, када на Кипру упече врелина, оно ишчезне, и уместо воде под зрацима врелог сунца образује се корица од десет центиметара.

Древно предање гласи: некада се на овом месту налазио велики виноград. Једанпут је поред пролазио Свети Лазар. Измучен жеђу, замолио је од старе домаћице један грозд. Више не знамо шта је руководило ову жену, али је због нечег одлучила да одбије да подели плодове

са путником, и рекла је да је род винограда осушио, и у њеним корпама уопште нема плодова, већ соли.

„Соли? Биће ти соли!”, одговори жени Лазар. Убрзо се тло покрило белом кором, претворивши се у беживотну долину. Тако је лаж похлепне старице постала стварност.

Донедавно су овде добили со, која иде у извоз, јер је то једино место на Кипру где овај минерал лежи на површини. Говоре да се овде до садашњег времена испод дебеле коре налазе корење и стубови винове лозе.

Сви водичи и вође екскурзија, причајући туристима и ходочасницима предање о појављивању Сланог језера, употребљавају фразу „проклетство Светог Лазара”. Али да лије то у ствари

проклетство – слано поље? Јер знамо да је со бело злато! Венецијанци су за време своје владавине Кипром једном годишње отпремали по седамдесет бродова соли, у оно време она је била важан економски фактор развоја острва. Жалимо што нисмо успели наћи новчани еквивалент тог времена, али је запањујући цифру могуће навести. Године 1982. на Кипру је било добијено десет хиљада тона соли што је скоро седамсто педесет хиљада фунти стерлинга! На овакав чудесан и премудар начин Господ чак и најбезобзирније људске пороке (као што је похлепа старице у датом случају) може окренути на свеопште добро у дугорочној перспективи.

Зими, када почне сезона киша, језеро се напуни водом. И у овом периоду овде можете угледати задивљујући приказ – долеће хиљаде прелепих птица: дивљих патки, лабудова, ружичастих фламинга. Лети беживотна и слана пустиња, покрива се водом глатком као огледало, у којем се одражавају предивне грациозне птице...

Са руског превео Горан Дабетић

младог ђакона Макаријуса за једну фунту на дан. „Ма како слабо био награђен за то, сложио сам се и прихватио тако тежак посао”, сећао се након годину дана. Управо је он у доњем олтару цркве успео да открије саркофаг са људским остацима, на којем се од натписа сачувала само састављена грчким словима реч „ΦΙΛΟΥ”, што значи „пријатељ”. Сумње није могло бити: обретенe мошти припадају Светом Лазару Четвородневног. Овог часа почивају у позлаћеном сребрном ковчегу и постављене су у центру цркве.

До недавног времена научници су исказивали сумње поводом изворности моштију, предлажући да их подвргну пажљивој провери. Особито су на томе инсистирали амерички истраживачи. Године 1996. настојатељ храма архимандрит Лазарус сложио се да преда на анализу честицу моштију, међутим, предстојало је да научници уђу у храм са овим циљем, када су све иконе светог и сандук са моштима обилно замироточиле, а простор се испунио таквим миомирисом да никакве провере више нису биле потребне. У Ларнаки је могуће и данас сусрести Кипране који су били сведоци овог чуда.

ИЗВОР СВЕТЕ АНАСТАСИЈЕ УЗОРЕШИТЕЉНИЦЕ

Извор свете Анастасије Узорешитељнице (Аја Анастасија) поштује се на Криму још од средњовековља. Смештен је у Црквеној шпиљи пећтерског манастира Качи Каљон код села Баштановка. То је последња од доступних шпиља, даље је стаза затворена каменим одроном. Вода доспева у купељ димензија један и по са један и по метар из малене пукотине у стени, дубина купељи је око један метар

Црква Свете Анастасије Узорешитељнице средњовековног манастира са извором смештена је у највећој шпиљи Качи Каљона. Храм је био основан у VIII–IX веку у епохи иконоборства. Постоји претпоставка да је у најстарија времена овде било многобожачко идолиште „са кумиром истог имена”. Највећа шпиља, у којој се налази целебни извор Свете Анастасије, вишевековна трешња која расте поред, у суштини, на голој стени, изазива код човека особито осећање страхопоштовања (осушена је – засадили су поред ње младо стабло).

Улаз извора начињен је у форми невеликог округлог кладенца, усеченог у чврстој кречњачкој стени. Раније је кладенац био „обложен у круг камењем”, а над извором се налазио „кров на гвозденим стубовима”. Поред извора се налази „убога колиба, у којој је смештен полусламнати кревет за жене, које се порађају. Оваквим су га могли видети путници крајем XIX века, судећи по опису Качи Каљона у водичу Г. Москвича. Иза извора у стени је исклесани рељефни хришћански крст и три нише за иконе, у којима су стајале иконе Пресвете Богомајке, Свете Анастасије Узорешитељнице и Светог апостола и јеванђелисте Матеја. Овај извор спомиње 1837. године у свом „Кримском зборнику” П. Кепен. Он пише да у највећој шпиљи Качи Каљона постоји „знаменити извор, претворен у кладенац и назван кладенцем Свете Анастасије или просто Светом водом”. Евгениј Марков, који је путовао по Криму крајем XIX века, спомиње да

је извор био „обрађен од камених облутака, испод кога лежи стара полуистрошена икона и видљиви су трагови чађи и воштаних свећа”.

Народне приче доносе предање о храброј девојци Анастасији, која је, спасавајући своје стадо, погинула у пећинама Качи Каљона од шапа страшних чудовишта и од змајева који живе овде. Такав ужас није издржала стена, која се распала и под својим крхотинама сахранила је сва чудовишта. Изјутра је из беживотне стене почео да тече млаз изворске воде – то је плакао Качи Каљон за изгубљеном дечијом душом. Од тог доба извор у Качи Каљону, који добија назив Света Анастасија, сматра се „освећеним” и до овог часа остаје један од најпоштованијих на Криму. Извор Аја Анастасија поштовали су не само локални Грци хришћани, који су се у великом броју окупљали овде 22. децембра, него и Татари. У садашње време кладенац је оплемењен, али вода у њему није погодна за пиће, иконе и „кров на гвозденим стубовима” нису сачувани. Из Бахчисарајског Свето-Успењског манастира, у чијој се „духовној” јурисдикцији налазе хришћанске светиње Качи Каљона, извор непрестано посматра послушник, који прзи на чистоту воде. Већ неколико година 22. децембра, на дан Свете Анастасије Узорешитељнице, до извора долазе локални богомолитељи, а свештеник из Бахчисарајског Свето-Успењског манастира врши водоосвећење.

Предео са руског Горан Дабетић

МАНАСТИР ВОРОНЕЦ

Ујутро смо се упутили у женски манастир Воронец, један од најпознатијих у Румунији. У садашње време манастир је укључен у списак споменика Унеска због спољашњих фресака које су се добро сачувале на плаветном живопису главне цркве. Због јединственог фрескописа Воронец називају Сикстинском капелом Истока.

Воронец се налази у области Буковина, у северном делу Молдавије, други део Буковине налази се у Украјини. Назив области потиче од дрвета буква. Наравно природа се на северу разликује од оне на југу. Она је богатија зеленилом, и на југу скоро да нисмо затекли процветало шипражје и пролећно цвеће, у исто време када су нас у Карпатима јорговани и тулипани почели радовати својом свежином и сјајем. А улаз у манастир украшавали су бели гроздови кестена.

У манастир смо стигли рано и пожурили на јутарњу службу у главном храму манастира, цркви Светог Великомучника Георгија.

У Воронцу, као и у другим манастирима Румуније, свуда су на поду ћилими, и људи се моле веома често клечећи на њима. Такође у свим манастирима постављене су уз зидове стасидије.

Када смо посетили Воронец, 22. маја, била је недеља, и постали смо сведоци особите традиције Румуна, а то је долзак на недељну службу у националној одећи.

Црква Светог Великомучника Георгија изграђена је 1488. године. Подигао ју је кнез Стефан Велики, извојевавши победу у битци против Турака. На тај начин кнез је одржао своје обећање монаху Данилу и изградио нову цркву, посвећену светом Георгију, заштитнику победе у боју. Датум изградње можемо видети у натпису изнад улаза у цркву: „Ја, кнез Стефан, по вољи Бога, владар

Молдавије, син кнеза Богдана, почех градити темељ манастира Воронец, посвећен Светом обожавању Великомученика и Победоносца Георгија, 6996. године (1488. године, 26. маја, у понедељак после Светог Духа и завршен исте године, 14. септембра). Црква је била изграђена за мање од четири месеца. Ово нам пружа представу о високо професионалном нивоу градитељства тога времена, особито имајући у виду да је и манастир Светог Јована у Сучави био изграђен тачно у исто време.

То је једина црква која је сачувана у првобитном изгледу, мењао се само кров. Унутра је сачуван фрескопис из времена Стефана Великог, а спољашњи из времена Петра Рареша. У фрескописању су учествовали молдавски иконописци, који су користили у раду локалне боје (до овог часа непознат је састав ових боја). Ради тога, да би сачували фреске, било је изграђено спољашње предворје.

У XVI веку (1547) велики учени Митрополит Григорије Рошка проширује цркву, додавши јој затворен доклат на западној страни, после чега је наставио да украшава целу фасаду. Тако је био украшен унутрашњи део доклата. Фреске на спољашњим зидовима начињене су свега годину дана после смрти Петра Рареша. Оне ће стећи велику уметничку славу и донети славу Воронцу, и претворити Митрополита Григорија Рашку у својству трећег оснивача обитељи Вороњецком манастира – после Светог Стефана Великог и Светог Данила.

Године 1785. Воронец улази у број од двадесет три манастира, насилно испражњених приликом присаједињења северног дела Молдавије Аустријској империји. Монаси су били принуђени да напусте манастир и келије су се постепено претвориле у рушевине.

Обнављање је кренуло почетком XX века (од 1920. Воронеж је женски манастир), али развој манастира је прекинут доласком комуниста на власт. Манастир у том периоду људи посећују као „историјски и уметнички споменик”. Постепено су у цркви забрањене свеће и службе.

Обнављање црквеног и монашког живота Воронежског манастира почиње од 1991. године, када је Свети Синод Румунске Православне Цркве одлучио да „обнови манастир Воронеж као манастир монахиња”.

У садашње време у манастиру се налазе мошти Данила Исихасте (духовника Стефана Великог), управо у његово време манастир је имао највећи процват. То је био дом његове душе. У његово време отворена је словенска преписивачка школа.

Из цркве Светог Великомученика Георгија изашли смо да погледамо чувене фреске, које се налазе на фасади цркве и изображене су на светлоплавој позадини. Са јужне стране је животопис Светог Николе и Светог Јована Новог у Сучави, Свети Герогије убија аждају, а на северу је есхатолошка тема у манастирским здањима. Фрескопис је урађен у традиционалном стилу.

Једна од најчувенијих фресака која привлачи посебну пажњу јесте Страшни суд (на западној страни храма). Фреска је огромна сцена на којој се одвија чувена драма Страшног суда у јарким бојама. То је велика композиција, јединствена у уметности целог хришћанског Истока. Тако се на њој показује грчка митологија у доњем плану, то јест они који су далеко од Истине. Крв Христова приказана је симболички као огњена и крвава река, она је и поточић до којег сви не допиру. Изображене су и животиње, али оне не доспевају у Царство

Небеско, пошто немају бесмртну душу. На фресци присуствују учитељи свих религија, али они не могу проћи горе, зато што су слушали о спасењу, али ништа нису учинили да га стекну јер нису примили Христа, а наспрам њих су чиновници светих мученика, светих праведника, и управо они доспевају у Царство без суда.

Уочи одласка у Бистрицу (провинција Марамуреш) свратили смо на недељни вапаш код манастира, на којем се сјајно одсликава културна традиција Румуније. Сви смо овде утолили своју жељу спрам румунског колорита, неко је нашао себи сувенир за душу (од меда до фрулице), неко корисне ствари за свакидашњи живот (од вазица до тањира), а неко је просто набавио леп вез.

Хтели бисмо да завршимо опис манастира Воронеж речи-ма настојатељице Ирине Пантасцу: „Да би човек заволео Воронеж, на почетку треба да заволи лепоту. Воleti спољашњу лепоту значи да код вас постоји унутрашња лепота, зато што не можете воleti оно чега нема код вас унутра. Да бисте схватили другачију лепоту Воронеца треба да поседујете духовну лепоту. Почини са овом духовном неопходношћу: схватати духовност унутрашњег живота. Да бисте схватили ово место треба да пренесете себе

у прошле векове, у живот људи тога времена, да их разумете, зато што управо тако имамо трајну везу између прошлости, садашњости и будућности. На тај начин бићете онај ко преошћује прошлост и будућност”.

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово високопреосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. децембра 2024. године до 31. јануара 2025. године:

Осветити:

Темеље за крстионицу са капелом за прилагање свећа при храму Свете Петке у Лапову, Архиепископско намесништво рачанско, 21. децембра 2024. године;

Темеље за парохијски дом при храму Свете Петке у Јагодини, Архиепископско намесништво беличко, 4. јануара 2025. године.

Рукоположити:

Милоша Кузмановића у чин ђакона, 30. новембра 2024. године у храму Светог Николе у Сибници, а у чин свештеника 1. децембра 2024. године у храму Светог великомученика Георгија у Дрену.

Основати:

Српски православни женски манастир Светих апостола Петра и Павла у Јагњилу.

Одликовати:

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Елицу Андреску из Скопља;

Орденом Војска Карађорђа:

Милана Стојановића из Јагодине;

Архиепископском граматом захвалности:

Проф. др Марију Станић из Крагујевца;

Сашу Шумића из Београда;

Рашка и Гордану Грчић из Нове Пазове;

Архиепископском захвалницом:

Др Оливеру Јаковљевић из Јагодине;

Мирослава Стојановића из Њуприје.

Поставити:

Јереја Милоша Кузмановића на дужност привременог пароха стојничке парохије при храму Светог апостола Марка у Стојнику, Архиепископско намесништво космајско.

Преместити:

Протонамесника Бобана Сеновића, привременог пароха сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, на дужност привременог пароха течићко-рабеновачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу, Архиепископско намесништво левачко;

Јереја Горана Јовановића, привременог пароха течићко-рабеновачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Рабеновцу, на дужност привременог пароха сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архиепископско намесништво левачко.

Поверити у опслуживање:

Јереју Срђану Дангузовићу, привременом пароху кончаревачке парохије при храму Светог Јована Крститеља у Кончареву, упражњену парохију ланишку при храму Успења Пресвете Богородице у Ланишту, Архиепископско намесништво беличко.

Разрешити:

Протонамесника Бобана Сеновића, привременог пароха сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, даље дужности привременог пароха односно парохије, Архиепископско намесништво беличко;

Јереја Горана Јовановића, привременог пароха течићко-рабеновачке парохије при храму Светог архангела Гаврила у

Рабеновцу, даље дужности привременог пароха односно парохије, Архиепископско намесништво левачко; Протојереја ставрофора Радослава Јоцића, умировљеног пароха стојничке парохије при храму Светог апостола Марка у Стојнику, даље дужности опслуживања упражњене стојничке парохије при храму Светог апостола Марка у Стојнику, Архиепископско намесништво космајско.

Казнити укором:

Јеромонаха Лонгина (Крајишника), сабрата манастира Светог архангела Гаврила – Тресија на Космају.

Казнити забраном свеиштенослужења:

Протонамесника Бобана Сеновића, привременог пароха сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архиепископско намесништво беличко, од 11. до 28. децембра 2024. године.

Скинути забрану свеиштенослужења:

Протонамеснику Бобану Сеновићу, привременом пароху сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архиепископско намесништво беличко, са 10. децембром 2024. године.

Поделити благослов за упис на мастер студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Дари Миловановић из Јагодине.

Пензионисати:

Протојереја Дејана Павловића, привременог пароха ланишке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Ланишту, Архиепископско намесништво беличко.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Драгослав Степковић, пензионисани парох крагујевачки при храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу, Архиепископско намесништво лепеничко; Монахиња Серафима (Петровић), сестра манастира Светих апостола Петра и Павла – Ралетинца.

СЛУЖЕЊА, ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ МИТРОПОЛИТА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. децембра 2024. године до 31. јануара 2025. године

ДЕЦЕМБАР 2024. ГОДИНЕ

1. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Дрену код Лазаревца и том приликом рукоположио ђакон Милоша Крсмановића из Ђуринаца у чин свештеника.

2. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

4. децембар 2024 – Ваведeње:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Каленићу.

5. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Посетио Рачу где је одржан састанак са представницима Републичког завода за заштиту споменика културе и Завода за заштиту споменика културе Крагујевац поводом пријема рестораторских радова на цркви брвнари у Рачи.

6. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Обишао радове на конаку при манастиру Дивостину;
У хотелу „Крагујевац“ присуствовао свечаности поводом педесет година од оснивања одељења за Ортопедију и трауматологију при Универзитетском клиничком центру Крагујевац.

7. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

8. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог апостола Томе у крагујевачком насељу Илићево;
У цркви Покрова Пресвете Богородице у Саранову служио опело протојереју ставрофору Драгославу Степковићу.

9. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
На Медицинском факултету у Крагујевцу пререзао славски колач.

10. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Панте-

лејмона у крагујевачком насељу Станово.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

11. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио викарног Епископа хвостанског Алексеја.

13. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Пресвете Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи;
Присуствовао концерту духовне музике дечијег хора при храму Светог Саве на Аеродрому.

15. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу и помен поводом 110 година од Колубарске битке;
У манастиру Ћелије одредио место за зидање нове манастирске цркве.

16. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У градској кући, заједно са градоначелником Града Крагујевца Николом Дашићем, примио амбасадоре који су обишли Стару цркву крагујевачку и друге знаменитости града.

18. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. децембар 2024:

Служивао са браћом Архијерејима на Литургији у Саборном храму Силаска Светог Духа на апостоле у Нишу поводом крсне славе Његовог високопреосвештенства Архиепископа и Митрополита нишког Господина Арсенија;
У селу Винчи код Тополе био гост на крсној слави породице Арсенијевић.

20. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Био на новогодишњем пријему у Клиничком центру у Крагујевцу.

21. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Лапову.

22. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац.

23. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Одлазак у Шимановце код Београда где је посетио рођену сестру Раду.

24. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У хотелу „Шумарице“ присуствовао свечаности поводом 240 година од постојања „Водовода“ у Крагујевцу.

25. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Одлазак у Патријаршију где је учествовао у разговору са Његовом светости АЕМ Патријархом српским Господином Порфиријем, Митрополитом браничевским Господином Игњатијем и Митрополитом нишким Господином Арсенијем.

27. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио градоначелника Града Крагујевца Николу Дашића.

28. децембар 2024;

Служио Литургију у храму Светог Симеона Столпника у Дубони.

29. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу и том приликом у чин ђакона рукоположио вероучитеља Владимира Вранића.

30. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског на Аеродрому – Крагујевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. децембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
У селу Кончарево код Јагодине служио четрдесетодневни помен преминулом Драгану Марковићу.

ЈАНУАР 2025. ГОДИНЕ

1. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. јануар 2025:

Саслуживао са браћом Архијерејима на Светој Литургији у Саборном храму Свете Тројице у Врању;
Био на слави Митрополита врањског Господина Пахомија.

3. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Обишао радове на конаку при манастиру Дивостину.

4. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Јагодини и осветио темеље за нови парохијски дом;
Посетио фабрику дрвета „Јела“ у Јагодини.

5. јануар 2025:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу и том приликом поделио пакетиће деци поводом Недеље Очева.

6. јануар 2025:

Служио Литургију Светог Василија са царским часовима у Саборном храму у Крагујевцу;
Служио вечерњу службу у Саборном храму у Крагујевцу и осветио налагање бадењака.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

7. јануар 2025 – Божић:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу.

8. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову.

9. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

10. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.

11. јануар 2025:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

12. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;
У хотелу „Извор“ у Аранђеловцу председавао седници архијерејских намесника где је одређен годишњи распоред служења у храмовима и манастирима Епархије шумадијске.

13. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог Василија Великог у Маршићу;
Пререзао славски колач у фабрици „Wacker Neuson“ у Крагујевцу.

15. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу и четрдесетодневни помен протојереју ставрофору Драгославу Степковићу;
У манастиру Ралетинцу служио опело новопредстављеној монахињи Серафими, сестри овог манастира.

17. јануар 2025:

Служио Царске часове у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

18. јануар 2025 – Крстовдан:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу и том приликом извршио чин великог водоосвећења;
Служио бденије у Саборном храму у Крагујевцу.

19. јануар 2025 – Богојављење:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу и том приликом извршио чин великог водоосвећења;
У Шумарицама благословио традиционално пливање за Часни крст;
У селу Дулене присуствовао донаторској вечери поводом градње храма.

20. јануар 2025 – Сабор Светог Јована Крститеља:

Саслуживао са браћом Архијерејима на Светој Литургији у Саборном храму у Београду коју је служио Његова Светост АЕМ

Патријарх српски Господин Порфирије и том приликом пререзао славски колач поводом његове крсне славе;

Био гост на крсној слави протојереја ставрофора Зарије Божића у Крагујевцу.

21. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

22. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Предводио традиционалну Светосавску свиту у Аранђеловцу.

24. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

25. јануар 2025:

Служио Литургију и пререзао славски колач поводом празника иконе Богородице Млекопитатељнице у манастиру Каленићу;
У Рековцу одредио место за градњу парохијске сале при храму Светог Романа;
У селу Урсуде одредио место за градњу новог храма.

26. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу;
Служио бденије у храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини;
Присуствовао Светосавској академији у Јагодини.

27. јануар 2025 – Свети Сава:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Након Литургије осветио славске колаче по крагујевачким школама.

28. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. јануар 2025:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
По благослову Светог Архијерејског Синода СПЦ отпутовао у Тирану, Албанија, поводом упокојења Архиепископа албанског Анастасија Јанулатоса.

30. јануар 2025:

Присуствовао Светој Литургији и опелу Архиепископу Анастасију у храму Васкрсења Господњег у Тирани;
Посетио Верију, Грчка.

31. јануар 2025:

Саслуживао на Литургији у храму Светих Козме и Дамјана у Верији коју је служио Митрополит веријски Господин Пантелејмон;
Био гост Митрополита веријског и обишао знаменитости ове Епархије.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА”

Свети Владика Николај Велимировић

СВЕТИ СИМЕОН БОГОПРИМАЦ

У време цара мисирског Птоломеја Филадельфа изабран би и овај Симеон као један од знамените Седамдесеторице, којима би поверен посао превођења Библије са јеврејског на грчки језик. Симеон рађаше свој посао савесно, но када превођаше пророка Исаију, па дође до оног пророчанства: „ево дева ће затрудњети и родиће сина“, он се збуни, па узне узне нож да избрише реч дева и замени је са речју „млада жена“, и да тако и преведе на грчки. Али у том тренутку јави се Симеону ангел Божји и задржа га од његове намере, објаснивши му да је пророчанство истинито, и да је тачно записано. А да је истинито и тачно, рече му још весник Божји, увериће се и он сам лично, јер по Божјој вољи неће умрети док не види Месију рођенога од девојке. Обрадова се праведни Симеон таквоме гласу с неба, остави пророчанство неизмењено, и захвали Богу што га удостојава да доживи и види Обећаног.

Када Младенац Исус би донесен Девом Маријом у храм јерусалимски, Дух Божји то јави Симеону, који беше веома стар и бео као лабуд. Симеон брзо оде у храм и у храму познаде и Деву и Младенца по светлости што зрачаше око глава њихових као ореол. Радостан старац узне Христа на руке своје и замоли Бога да га сад отпусти из овог живота: „сад отпусти слугу Твојега, Господе, према ријечи Твојој, јер видјеше очи моје спасеније Твоје“. Ту се десила и Ана пророчица, кћи Фануилова, која и сама познаде Месију и објави Га народу. Ани је тада било осамдесет четири године. Ускоро по том престави се Свети Симеон.

Овај праведни старац Симеон сматра се заштитником мале деце.

Колике се славе на небу удостојио Свети Симеон Богопримац, који је држао Спаситеља света на својим рукама, показује јасно овај случај, испричан у житију Светог Петра Атонског (12. јуна). Као војвода Петар би у једном боју заробљен, окован и у тамницу бачен, у некоме граду Самари на обали реке Еуфрата. Тамнујући дуго Петар се са сузама мољаше Светом Николају да умоли Бога за њега, те да се ослободи тамнице, заветујући се уз то да ће се сав посветити Богу. Јави му се

Свети Николај на сну и рече му да се он молио Богу за њ, но да Бог одлаже његово ослобођење зато што је он, Петар, и раније давао сличан завет Богу па није одржао. И још му посаветова Свети Николај, да се моли Светом Симеону Богопримцу, „који је много моћан пред Богом, и стоји близу престола Божјег заједно с Пресветом Девом и Светим Јованом Претечом“. Петар послуша савет светитеља Николаја и почне се молити Свети Симеону. Тада му се опет јави Свети Николај заједно са Светим Симеоном, и то не у сну него на јави. Виде Петар Симеона, дивна по изгледу, светла у лицу, одевена у одежде старозаветног свештеника, са златним жезлом у руци. Свети Симеон рече Петру: „Хоћеш ли испунити завет и бити иноком?“ На што Петар одговори: „Да, господару, с Божјом помоћу.“ Тада Симеон дотаче се својим жезлом окова Петрових, и окови се растопише као од воска. И отворише се тамничка врата, и светитељи изведоше Петра из тамнице.

Из Охридског пролога

ПРВА НАГРАДА ЗА УЧЕНИЦУ КРАГУЈЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа ваљевског Господина Исихија, Епархија ваљевска и манастир Лелић расписали су трећи по реду наградни конкурс за најбоље написану беседу под називом „У част српског Златоуста“.

Конкурс је трајао од 1. септембра до 10. октобра 2024. године и био је намењен за ученике средњих богословских и световних школа на подручју Српске Православне Цркве. У поменутом периоду конкурс се одазвало тридесет шест ученика са својим беседничким остварењима.

На конкурс за најбољу беседу прву награду је освојила ученица трећег разреда Прве крагујевачке гимназије Јелена Миловановић. Њену беседу „Где год се сусретну љубав и вера, рађа се чудо“, доносимо у целости.

ГДЕ ГОД СЕ СУСРЕТНУ ЉУБАВ И ВЕРА, РАЂА СЕ ЧУДО

Бог је створио овај величанствени свет и омогућио нам да живимо у изобиљу његове неописиве лепоте, да сваким уздахом славимо име Божије и да живимо у Његовој безусловној љубави.

Но, већ од тих давних почетака, човек је ову благословену Земљу прљао крвљу и она се вековима натапала људским грехом. Слао је пророке, чуда, чак и свога Сина зарад нас... Давао нам је мноштво прилика да је очистимо од толиког зла и дозволимо јој да збаци терет људског греха у даљине универзума, али људско зло није престало... и не престаје.

Сузе Божје падају на ову грешну Земљу као љути дажд, и позивају да га послушамо. Толико наде се гаси, да ће у лице наших душа остати пуста и мрачна... Али шта је то што нас може вратити на пут Божији, што ће зацелити наше грешне душе? Одговор на то питање је љубав, а љубав је сам Господ. Управо љубав је оно што фали овом свету и људима. Љубав је толико лепа реч, толико лепо осећање удахнуто у срце човека, али љубав у загрљају са вером, управо то је прави благослов! Љубав је према оцу, мајци, брату, сестри, баки, деки... Љубав је према птици у лету, према цвету, према сунцу, према свему што дише и што је створио Господ... Љубав је према пријатељу, комшији, према сиромашу, према болеснику... Љубав је према непријатељу! Када нам неко жели зло, када нас мрзи, ми му нећемо вратити истим, већ ћемо се

молити Господу за спасење његове душе, да срце његово испуни љубављу, а шта је човек ако изгуби душу... Јер свакога дана, када се молимо Господу, и говоримо „и опрости нам дугове наше, као што и ми опраштамо дужницима својим...“ молимо Господа да нам опрашта исто као што то радимо и ми! Често човека заслепи понос, не жели да опро-

сти, горди се, а не треба тако... Када једнога дана стане пред лице Божије, како ли може молити за опроштај грехова, којима рађава Господа свакога дана, а није желео да опрости брату своме, као човек човеку? Када човек у своме срцу негује Божју реч, труди се да га прати сваким кораком, када дубоко у својој души гаји цвет оне праве, истинске вере, он је најбогатији човек на свету. Он у сваком трену ношења свога крста види светлост, види да га на крају пута чека Господ раширених руку, и увек и свуда живи у нади и бескрајној вери да је Господ уз њега. Управо то семе вере које свакога дана расте у један неописиво леп цвет, може донети чудо. Кроз Свето Писмо, видели смо велика чуда Божија, толико невероватних тренутака који ће заувек живети и сва та чуда била су плод вере. А каква је то тако чиста и права вера? Управо када човек све своје бриге препусти у Божје руке и верује да Бог никада не греши. „Оче наш, који си на небесима, да се свети име Твоје, да дође царство Твоје, да буде воља Твоја...“ Управо у тој реченици крије се права вера. Пре неколико година, посетила сам манастир Острог и то искуство никада нећу заборавити. Када сам стала пред тај лепо бели манастир, видела сам толико људи који

су пратили Божји глас и дошли са вером, са вером да ће им Бог помоћи, да ће увек бити уз њих! Када сам ушла, и целим својим срцем, уз сву своју веру, помолила пред иконом, када сам видела како се лепо простире небо изнад крошњи дрвећа, као да ће се сваког трена отворити и пружити степенник ка Господу, вера је када су ми се очи сијале од суза након исповести, када сам осетила камен који ми пада са душе, јер верујем да је Господ чуо моје срце и опростио ми... Вера је када ми се неко у породици разболи, а ја пред иконом пустим сузе и молим Господа да излечи моју вољену особу, да буде добро, када из дубине душе верујем да ће ми помоћи... А где год се сусретну љубав и вера, рађа се чудо! Чудо је било када је Господ излечио болесног, када је Лазара дигао из мртвих, када је од мало рибе и хлеба нахранио народ, претворио воду у вино, када је ходао по води и позвао Петра да му верује, да му верује и да ће се спасити љутих таласа, када је разбојнику обећао Царство Небеско због његове вере, када је васкрсао из мртвих и неверном Томи показао ране своје... Чудо је када се свака светиљка угаси, а онај мали пламичак наде, који се никада неће угасити, сија толико снажно да загреје охладнелу душу.

Ако ми верујемо Господу и да је Он за нас пут, истина и живот, схватићемо да је свака наша остварена нада чудо, да је свака наша услишена молитва чудо, да је сваки тренутак човековог живота чудо, да је све ово плод љубави и вере, које су

своје цвеће сплеле у један венац, а тај венац зове се чудо! Слава Господу и хвала му за све, Амин!

СВЕТИ САВО ЖИВИШ У НАМА

Свети Саво, живиш у нама,
твоје мисли никада не ћуте,
твоја душа је увек са нама,
сви знају то је наш Свети Сава,
једна паметна глава,
која никада Бога није издала,
а увек се Њему молила.

Светом Сави се молимо,
па се ничег не бојимо,
јер он је уз нас,
наш величанствени спас.

И кад школе славе,
ми знамо шта је
слава славна,
наш драги Свети Сава.

На Литургији се Богу и њему молимо,
да тог дана сви лепо славимо!

Софија Јефтић, 5/5
ОШ „Момчило Живојиновић“

СВЕТОСАВСКА СВИТА У АРАНЂЕЛОВЦУ

Иове године, дана 23. јануара, Основна школа „Свети Сава“ из Аранђеловца је на посебан и свечан начин обележила своју школску славу – Светог Саву.

Ученици свих разреда, заједно са својим учитељима и наставницима, а под вођством директорке школе Милице Јовановић и вероучитеља Војина Милосављевића, традиционално су припремили и извели „Светосавску свиту“.

У овом јединственом догађају учествовало је преко пет стотина ученика, који су у костимима витезова и са барјацима и упаљеним бакљама продефиловали главном улицом Аранђеловца.

Уз свечано појање химне Светом Сави, литија се упутила ка парку Буковичке бање, где је на отвореној сцени одржан централни део прославе. Ове године су учешће на овој свечаности узели и ученици из других Основних школа на територији Аранђеловца.

На централној свечаности окупљенима се најпре обратила Милица Јовановић, директорка Основне школе „Свети Сава“, која је поздравила све присутне и захвалила се на подршци. Након тога, Његово високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован честитао је свима празник и славу Светог Саву, нагласивши значај угледања на лик и дело Светог Саве, који је наш путовођа и узор у животу.

„Светосавска свита“ се већ годинама организује уз подршку Општине Аранђеловац, а додатну подршку пружају Коњички клуб из Аранђеловца, Витешко удружење „Свибор“, као и бројни привредници из Аранђеловца и околине.

Немања Искић, протонамесник

фото репортажа

Прослава Светог Саве у Епархији шумадинској

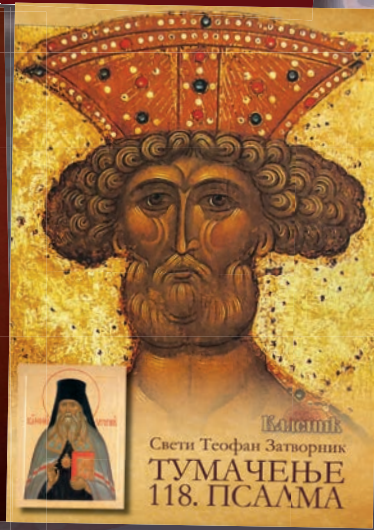
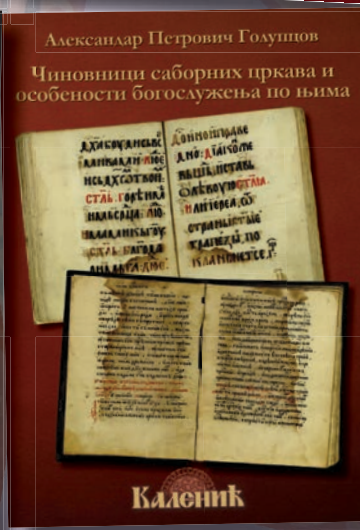
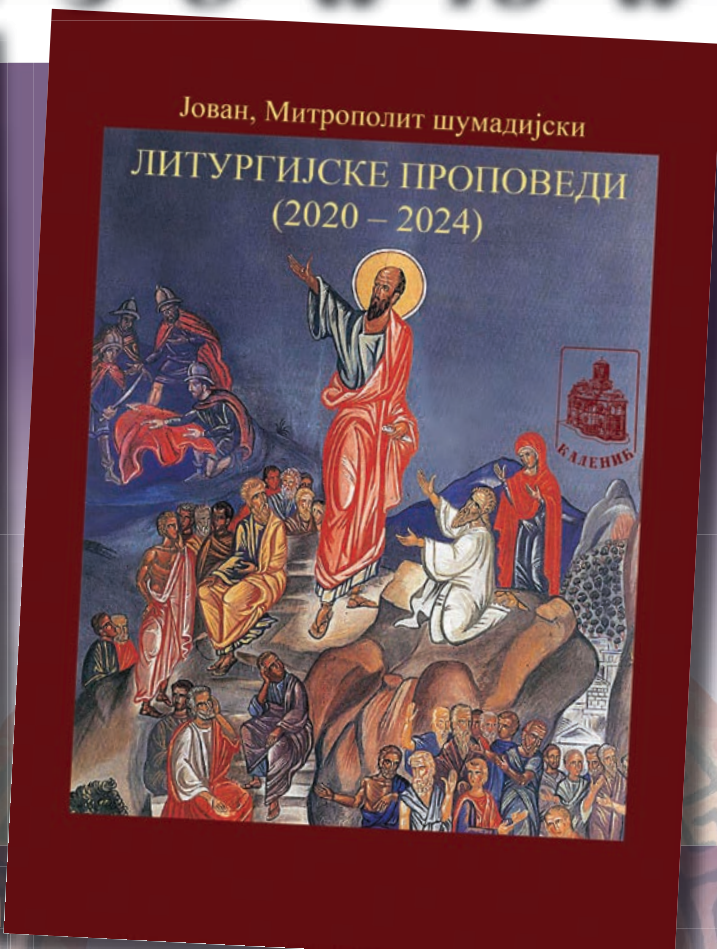

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

www.eparhija.com